

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

*Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky
před Evropským soudem pro lidská práva*

Kolegium expertů k výkonu rozsudků ESLP a provádění Úmluvy

Podklady na 12. zasedání

15. května 2025, 13:00 hodin

Rozsudky a rozhodnutí k ústnímu projednání

Rozsudky Evropského soudu pro lidská práva

- a) *V proti České republice*
(úmrtí v psychiatrické nemocnici)
- b) *Machalický proti České republice*
(presumpce neviny)
- c) *Veselý proti České republice*
(výše odškodnění za újmu na zdraví)

Rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva

- a) *FEANTSA proti České republice, ERTF proti České republice* (40 minut)
(dostupné bydlení; nucené vystěhování; diskriminace Romů)
- b) *Transgender Europe a ILGA-Europe proti České republice* (20 minut)
(právní uznání změny pohlaví)

V proti České republice

Podklad k bodu 2-a jednání Kolegia dne 15. května 2025

1. ZÁVĚRY SOUDU

Ve věci *V proti České republice* (č. 26074/18, rozsudek ze dne 7. prosince 2023) dospěl Soud k závěru o porušení hmotněprávní složky práva na život podle článku 2 Úmluvy, a to v souvislosti s úmrtím pacienta na psychiatrické klinice po použití taseru policií a podání medikace personálem nemocnice. Soud mj. poukázal na to, že personál nemocnice vůči pacientovi nepoužil deeskalační techniky a neinformoval policisty dostatečně o jeho zdravotním stavu. Dále také upozornil, že policisté zaklekli pacienta do polohy na břicho, která obecně obnáší riziko poziční asfyxie; navíc tato poloha snížila riziko, že pacient bude i nadále ohrožovat své okolí; vzniká tedy otázka, zda bylo v této chvíli použití taseru nezbytné. Soud zdůraznil, že psychiatrická zařízení by měla být přiměřeně vybavena a disponovat dostatečně početným personálem, aby agresivní pacienty dokázala zvládat vlastními silami a aby bylo přivolání policie pouze krajním opatřením. V obecné rovině České republiky vytkl především to, že policisté neprocházejí zvláštním školením pro zacházení s osobami trpícími duševní poruchou a neexistuje ani metodický pokyn upravující koordinaci postupu policistů zasahujících v nemocničním prostředí a zdravotnického personálu.

Dále Soud jednomyslně rozhodl o porušení procesní složky článku 2 Úmluvy. Uvedl, že vyšetřování události sice bylo dostatečně rychlé a vedlo ke shromáždění značného množství důkazů, přesto ho však nelze hodnotit jako účinné. Zasahující policisté totiž nebyli ihned po incidentu izolováni a vyslechnuti, aby se tak zabránilo možné koluzi; místo toho jejich výslech proběhl až o několik týdnů později. Výsledky policistů navíc proběhly pouze formálním způsobem a vyšetřování bylo vedeno poměrně úzce, jelikož se nezaměřilo na to, jaké informace byly během zásahu sdíleny mezi policisty a personálem nemocnice, ani na otázku možného spolupůsobení taseru a sedativ.

Překlad rozsudku do českého jazyka a jeho anotaci naleznete [zde](#).

2. OBECNÁ OPATŘENÍ K VÝKONU ROZSUDKU

A. ÚVODNÍ POZNÁMKY

Podobu vhodných obecných opatření k nápravě Kancelář vládního zmocněnce („KVZ“) po úvodní analýze rozsudku konzultovala s dotčenými orgány: Ministerstvem zdravotnictví („MZ“), Policejním prezidiem („PP“), Ministerstvem vnitra („MV“), Generální inspekcí bezpečnostních sborů („GIBS“), Nejvyšším státním zastupitelstvím („NSZ“) a Kanceláří veřejného ochránce práv („KVOP“). Uskutečnilo se několik osobních jednání se zástupci těchto orgánů a navazujících písemných konzultací.

Podobu výkonu rozsudku diskutovalo i Kolegium na svých jednáních dne 6. května 2024 a dne 11. prosince 2024; zápisy a podklady z jednání jsou dostupné [zde](#) a [zde](#).

Dne 6. září 2024 Česká republika předložila Výboru ministrů Rady Evropy akční plán výkonu rozsudku, který naleznete [zde](#).

Z realizovaných jednání a konzultací vyplynula již přijatá nebo v úvahu přicházející níže uvedená obecná opatření.

1. Sběr a vyhodnocování dat o přivolání bezpečnostních složek do zdravotnických zařízení

Soud v rozsudku zdůrazňuje, že není nic neobvyklého na tom, že osoby hospitalizované na akutním oddělení psychiatrické kliniky jsou rozrušené či jednají násilně; psychiatrická zařízení tedy musí být pro tyto situace přiměřeně vybavena a disponovat dostatečně početným personálem, aby bylo přivolání policie pouze **krajním opatřením** (§ 100 rozsudku).

Z jednání KVZ se zástupci MZ v této souvislosti vyplynulo, že se jeví jako žádoucí, aby stát získával a vyhodnocoval **informace o tom, jak často jednotlivá zdravotnická zařízení přistupují k přivolání bezpečnostních složek** v situaci, kdy personál vlastními silami nedokáže zvládnout agresivního pacienta. Tento sběr dat umožní jejich analýzu a následné srovnání jednotlivých zařízení. V případě, že některá zařízení budou vykazovat výrazně vyšší počet bezpečnostních zásahů, MZ se bude moct zabývat příčinami této situace a hledat způsoby jejího řešení. Umožní mu to tedy zejména poskytnout **zácílenou pomoc a podporu** příslušnému zařízení, aby násilné pacienty bylo schopno zvládat bez přivolání bezpečnostních složek, a to např. investicemi do materiálně-technického vybavení zařízení či pomocí při školení personálu v deeskalačních technikách.

Dle [Metodiky sledování nežádoucích událostí ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče](#) v kombinaci s vyhláškou č. 373/2017 Sb., o programu statistických zjišťování, MZ za účelem sledování nežádoucích událostí na úrovni jednotlivých poskytovatelů zdravotních služeb zajišťuje prostřednictvím Ústavu zdravotnických informací a statistiky sběr („ÚZIS“) dat v tzv. **Systému hlášení nežádoucích událostí** („SHNU“). Zapojení do tohoto systému je pro všechny poskytovatele lůžkové zdravotní péče v ČR povinné; jedná se o předávání dat s periodicitou jednou ročně.

V březnu 2025 na základě konsenzu ohledně parametrů sběru dat o přivolávání bezpečnostních složek do zdravotnických zařízení zadalo MZ úkol pro ÚZIS k realizaci tohoto sběru prostřednictvím SHNU. Bude se jednat o sběr údajů v následujícím rozsahu:

- bude sledován počet přivolání bezpečnostních složek k pacientům s nezvladatelnou agresí, přičemž pro účely podrobnější analýzy sbíraných dat bude rozlišováno mezi přivoláním interní bezpečnostní služby daného poskytovatele (např. ostrahy nemocnice) a externími bezpečnostními sbory (Policie ČR, obecní policie);
- zároveň bude v rámci evidence rozlišováno mezi případy, kdy se zásah omezil na pouhé přivolání bezpečnostních složek k pacientovi, aniž by došlo k zásahu, a mezi situacemi, kdy bezpečnostní složky skutečně vůči pacientům zasáhly za použití síly, resp. donucovacích prostředků.

Evidence v rámci SHNU bude poskytovat **agregovaná data v jednotlivých kategoriích poskytovatelů lůžkové péče**. Těmito kategoriemi jsou: a) fakultní a velké nemocnice, b) ostatní nemocnice akutní péče, c) specializovaná centra, d) psychiatrické nemocnice, e) nemocnice následné péče, f) lůžkové a léčebny. Uvedený sběr dat umožní MZ lépe identifikovat segment poskytované péče, který se jeví jako problematický. Zároveň se počítá s **fakultativním charakterem** tohoto sběru, a to s ohledem na dosavadní fungování SHNU a s tím spojenou vysokou návratností ze strany poskytovatelů.

Sběr dat bude poprvé realizován za rok 2026 s tím, že by probíhal v květnu 2027 a údaje za toto sledované období by v agregované podobě měly být pro MZ dostupné bezprostředně po validaci a analýze dat.

2. Školení zdravotníků v oblasti deeskalace a bezpečného používání omezovacích prostředků

Soud v rozsudku poukazuje na potřebu používat v psychiatrických zařízeních alternativní prostředky pro zvládání potenciálně nebezpečných pacientů, včetně deeskalačních technik (§ 95 rozsudku).

Pro výkon rozsudku je proto relevantní také **vzdělávání lékařského i nelékařského psychiatrického personálu** za účelem prevence a zvládnutí rizikového chování pacientů, včetně deeskalačních technik či bezpečného používání omezovacích prostředků.

MZ připravilo projekt *Rozvoj akutní psychiatrické péče*, jehož obsahem bude mj. vzdělávání zdravotnického personálu za účelem zajištění bezpečného prostředí na odděleních psychiatrické péče. Projekt byl zahájen v září 2024 a jeho realizace je plánována na 36 měsíců. V rámci projektu bylo připraveno **dvoudenní školení pro vedoucí pracovníky** „Vybraná témata z oblasti akutní psychiatrické péče“, které bude obsahovat témata právní (nedobrovolná hospitalizace, nedobrovolná léčba, omezovací prostředky, režimová opatření, naplňování lidských práv, autonomie pacientů), zapojování peer pracovníků v akutní péči, dva bloky úvodu do deeskalace, prevence konfliktů, fyzické intervence, management rizik, nastavení pravidelného systému proškolení pracovníků apod. První školení se uskuteční v červnu 2025, druhé je plánováno na podzim. Na tato školení pro vedoucí pracovníky bude v roce 2026 navazovat **školení 30 lektorů/zaměstnanců** poskytovatelů akutní lůžkové psychiatrické péče, kteří budou dále školit pracovníky zejména v rámci svého zařízení. Obsahem jejich školení bude prevence konfliktů, nastavení podmínek podporující prevenci konfliktů, naplňování lidských práv při poskytování psychiatrické péče v lůžkových zařízeních, verbální deeskalační techniky a asertivní komunikace, práce s pacientem s agresí, restriktivní opatření a užívání omezovacích prostředků, a rovněž postup při nedobrovolné hospitalizaci. Toto školení bude řešeno veřejnou zakázkou, která se nyní připravuje.

V lednu 2025 nadto vznikla [expertní rada pro prevenci a deeskalaci konfliktů a agresivního chování při poskytování psychiatrických služeb](#), a to pod [Odbornou radou pro rozvoj zdravotních služeb v oblasti duševního zdraví](#), která byla zřízena Národním institutem kvality a excelence zdravotnictví v roce 2024. Cílem činnosti expertní rady je zavést kvalitní, jednotné a dostupné vzdělávání zdravotníků v této oblasti.

C. MEZIREZORTNÍ OPATŘENÍ – KOORDINACE POSTUPU POLICISTŮ A ZDRAVOTNÍKŮ

Soud v rozsudku upozorňuje na to, že v České republice zatím existuje žádný předpis ani metodický pokyn upravující **koordinaci postupu policistů a zdravotníků při společném zásahu** (§ 108 rozsudku).

Z jednání KVZ se zástupci MZ, PP a MV vyplynulo, že taková koordinace přichází do úvahy ve třech typech situací: *zprv*, zdravotníci přivolají policii do nemocnice ke zvládnutí agresivního pacienta (tak jako v předmětné věci); *zadruhé*, zdravotníci přivolají policii do terénu, aby jim asistovala u převozu agresivní osoby do nemocnice; a *zatřetí*, policisté zasahují v terénu vůči excitované osobě a přivolají zdravotníky, aby ji převezla na psychiatrii.

Zástupci všech výše zmíněných orgánů přitom uvedli, že by uvítali **vypracování metodiky, která by vymezila pravidla pro postupy v uvedených situacích**, zejména vzájemnou výměnu informací mezi policisty a zdravotníky, dělbu rolí, předávání vedení akce a aspekty související s povinnou mlčenlivostí zdravotníků.

Za tímto účelem MZ v září 2024 zřídilo **mezirezortní pracovní skupinu** k výkonu rozsudku *V proti České republice*. Dle zřizovacího dekretu tato skupina „zajistí ve vzájemné mezirezortní spolupráci po odborné i organizační stránce přípravu metodiky pro řešení koordinace postupu policistů a zdravotníků při společném zásahu a navrhne a podpoří její implementaci do praxe“. Členy skupiny jsou zástupci MZ, PP, KVZ, Psychiatrické společnosti ČLS JEP, Psychiatrické sekce České asociace sester, Asociace zdravotnických záchraných služeb, Asociace českých a moravských nemocnic, Asociace nemocnic ČR a Pacientské rady. Zatím se uskutečnila tři jednání mezirezortní skupiny – v září a prosinci 2024 a v březnu 2025. Skupina již vyhotovila podrobnou osnovu výše zmíněné metodiky; nyní členové skupiny obdrželi zadání vypracovat obsah jednotlivých částí metodiky, a to dle oblasti působnosti svých

resortů a dle svých odborných znalostí. Návrh výsledného dokumentu bude diskutován na čtvrtém jednání skupiny, které je naplánováno na 13. května 2025.

KVZ dále v lednu 2025 absolvovala studijní cestu do Norska, jejíž součástí bylo i setkání se zástupci norského *Helsedirektoratet* (Ředitelství zdraví). Jedná se o orgán, který podléhá Ministerstvu zdravotnictví a jeho posláním je podnikat koncepční kroky v oblasti podpory zdraví. V roce 2023 aktualizoval tento orgán metodický pokyn ke koordinaci postupů policistů a zdravotníků při společném zásahu proti osobám, které jsou duševně nemocné nebo u nich vlivem intoxikace došlo ke vzniku psychózy. Poznatky získané v rámci tohoto setkání i navazující výměny písemných materiálů KVZ využívá v rámci své participace na práci meziresortní pracovní skupiny. Na posledním jednání skupiny zástupci KVZ zejména poukázali na to, že výše zmíněná norská metodika se vyučuje v rámci online **e-learningového kurzu**, který je určen pro zdravotníky i policisty a trvá cca 90 minut. Kurz začíná společným úvodním slovem policejního prezidenta a ministra zdravotnictví. Následuje sedm kapitol, z nichž každá je věnovaná jedné konkrétní typové situaci, ve které vystává nutnost koordinace policistů a zdravotníků. V každé z těchto částí je krátký teoretický úvod, několikaminutové simulační video znázorňující danou situaci a v závěru otázky pro účastníky kurzu, směřující k tomu, jak v dané situaci vhodně postupovat. Tento podnět zaujal na meziresortní skupině zástupce MZ a aktuálně je zvažována možnost spolupráce tohoto ministerstva se [Simulačním centrem Psychiatrické nemocnice Bohnice](#), jejíž výsledkem by mohlo být vytvoření obdobného instruktážního videokurzu v podmínkách České republiky.

D. OPATŘENÍ SPADAJÍCÍ DO GESCE POLICEJNÍHO PREZIDIA A MINISTERSTVA VNITRA

1. Výcvik policistů pro postup vůči osobám v excitovaném deliriu

Soud se v rozsudku pozastavil nad tím, že policisté v České republice neabsolvují speciální školení pro zacházení s duševně narušenými osobami, byť takový požadavek plyne z jeho předchozí judikatury, která poukazuje na to, že bez speciálního výcviku mají zásahy proti osobám s duševní poruchou mnohem menší šanci na úspěch: taková osoba totiž – především pokud si právě prochází psychotickou atakou s bludy – není sto pochopit, kdo jsou policisté a co od ní chtějí, ani si nedokáže uvědomit dosah svého jednání a kontrolovat jej (§ 107 rozsudku).

KVZ za účelem implementace této části rozsudku provedla rešerši zahraničních úprav, z níž vyplynulo, že některé státy v dané oblasti vycházejí z konceptu tzv. **syndromu excitovaného deliria**, které je obvykle způsobeno atakou duševní nemoci nebo intoxikací. Projevuje se hlavně vysokou rozrušeností, ztrátou kontaktu s realitou (bludy, halucinace), zrychleným dechem, zvýšenou tělesnou teplotou, necitlivostí vůči bolesti, nadstandardní fyzickou silou a sebepoškozováním, případně agresivním jednáním vůči okolí, které ale není specificky zaměřeno vůči konkrétní osobě či předmětu. Osoba v tomto stavu obvykle není schopna vést racionální dialog s policisty, ani chápat či plnit jejich pokyny. Zároveň u ní vzhledem k enormně zrychlené srdeční činnosti může existovat zvýšené riziko náhlého úmrtí. To se může redukovat, pokud policie tento stav včas identifikuje a zvolí vhodný postup. Optimální je situaci uklidnit a deeskalovat, pokud to okolnosti umožňují, a zároveň zajistit přivolání zdravotnické záchranné služby, která dotyčné osobě zpravidla aplikuje sedativa a zajistí její odvoz do zdravotnického zařízení (pokud se tam už nenachází, tak jako v předmětné věci).

KVZ zorganizovala jednání s PP za účasti představitele české psychiatrické obce. Zástupci PP na tomto jednání vyjádřili zájem o **dodání odborných podkladů od Psychiatrické společnosti ČLS JEP**, které vysvětlí, jak mohou policisté rozpoznat osobu v excitovaném deliriu a jak vůči takové osobě postupovat, a to včetně deeskalačních technik. V listopadu 2024 zaslala předsedkyně Psychiatrické společnosti ČLS JEP souhlasnou odpověď na žádost PP o poskytnutí potřebné součinnosti ve věci přípravy metodického materiálu zaměřeného na přístup k osobě se zjevnou duševní poruchou. K vlastní realizaci tohoto záměru nominovala dva odborníky. Na následné osobní schůzce s předsedou Psychiatrické sekce České asociace sester došlo k upřesnění parametrů spolupráce a byl definován výstupní formát **metodického videomateriálu**, a to prostřednictvím elektronického vzdělávacího systému *ePolis*, který

je kontinuálně dostupný všem policistům z jejich pracovní stanice. V dubnu 2025 obě strany, tj. jak PP, tak Psychiatrická společnost ČLS JEP schválily návrh obsahu odborné přípravy policistů. Aktuálně je plánováno natočení instruktážního videa, které by mělo proběhnout v druhém čtvrtletí 2025.

2. Poziční asfyxie

Soud v rozsudku konstatuje, že policisté zaklekli pacienta do polohy na břicho (nazývané též pronáční poloha), která obecně obnáší riziko poziční asfyxie z důvodu tlaku aplikovaného na krk; zároveň tato poloha znemožňuje pozorovat, zda daná osoba skutečně dýchá (§ 97 rozsudku).

Zástupci PP v této souvislosti informovali o vydání **Metodického doporučení ředitele Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy č. 1 ze dne 7. června 2022 k poziční asfyxii**. Dle tohoto doporučení má docházet ke znehybnění osoby klekem optimálně na jejích bedrech a lopatce, a to po dobu nezbytně nutnou; pouze za výjimečných okolností i na zádech či hrudníku. Policista se má snažit s osobou komunikovat a ihned reagovat na oznámení, že nemůže dýchat. Rovněž má sledovat zdravotní stav osoby, zejména jakékoliv projevy pocitu nedostatku vzduchu či příznaky poruchy vědomí. Doporučení dále uvádí, že osoba, která leží na břicho se spoutanýma rukama za zády, je vystavena riziku poziční asfyxie, tedy zadušení vlastní vahou. Policista nemá nechat spoutanou osobu ležet na břicho; co nejdříve ji má převalit na bok nebo posadit, případně postavit. Osobu nelze nechávat bez dozoru a je nutno pozorně sledovat její zdravotní stav. Závěrem doporučení upozorňuje, že následky asfyxie se mohou projevit až po několika minutách či desítkách minut, a proto je nezbytné zdravotní stav osoby pečlivě sledovat a při jeho změně okamžitě volat zdravotnickou záchranou službu.

Na základě tohoto doporučení došlo k postupnému proškolení všech instruktorů služební přípravy na jednotlivých krajských ředitelstvích policie a tito instruktoři dále školí jednotlivé policisty v rámci běžné služební přípravy. Zároveň bylo k poziční asfyxii vypracováno instruktážní video pro výše zmíněný elektronický vzdělávací systém *ePolis*.

Dne 23. září 2024 bylo dále vydáno **Metodické doporučení ředitele Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy č. 3/2024, příprava k použití donucovacích prostředků**, kterým dochází ke sjednocení a usměrnění činnosti příslušníků Policie ČR v oblasti přípravy k použití donucovacích prostředků s důrazem na problematiku poziční a kompresní asfyxie. Dle tohoto doporučení dochází k **poziční asfyxii** zejména v situacích, kdy je spoutaná osoba ponechána v poloze na břicho bez sledování jejího zdravotního stavu. Mezi rizikové faktory zde patří vyčerpání, zvýšená srdeční činnost, zrychlený dech, obezita, intoxikace či rozrušení. **Kompresní asfyxie** pak může vzniknout nepřiměřeně dlouhým zatížením osoby. Může k tomu dojít v případech, kdy zajištěná osoba i po spoutání neustále klade odpor nebo se chce sama poškodit. Policisté pak, ve snaze omezit ji na pohybu, tuto osobu tzv. zakleknou. Dle doporučení je nicméně potřeba si uvědomit, že osoba se může snažit pouze o získání lepší polohy pro nadechnutí. Doporučení dále zdůrazňuje, že **zvláštní specifika mají zákroky proti osobám v mimořádně silném psychickém rozrušení způsobeném nemocí nebo intoxikací**. Tyto osoby nemusí na hrozbu či použití důraznějších donucovacích prostředků brát zřetel, a jejich použití je tedy neúčinné. Základním preventivním krokem po spoutání osoby je její otočení do polohy na boku, čímž dojde k uvolnění dýchacích cest a svalů. Zatížení osoby lze provádět pouze na nezbytně nutnou dobu a po nasazení pout je v případě potřeby nutno zvolit druh fixace, který dýchání neomezuje. Dalším preventivním krokem je sledování stavu vědomí, aby v případě ztráty vědomí bylo možné včas zahájit resuscitaci. Rovněž toto doporučení bylo již promítnuto do vzdělávacího programu v systému *ePolis*, včetně instruktážních videí.

3. Použití taseru

Soud v rozsudku poukazuje na ustanovení § 58 odst. 1 zákona o policii, dle něhož nesmí policista použít taser při zákroku proti zjevně těhotné ženě, osobě zjevně vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou nebo osobě zjevně mladší 15 let, vyjma případů, kdy útok takové osoby bezprostředně ohrožuje život nebo zdraví policisty anebo jiné osoby nebo hrozí větší škoda na majetku

a nebezpečí nelze odvrátit jinak. Dle Soudu tato úprava nereflexuje zdravotní rizika spojená s použitím taseru a zejména **neobsahuje speciální ustanovení pro osoby s duševní poruchou, nebo obecněji pro hospitalizované pacienty, kterým byla s velkou pravděpodobností podána medikace**. Tyto osoby nejsou zmíněny mezi zvláště zranitelnými osobami v § 58 odst. 1 zákona o policii, ani v žádném interním policejním předpisu (§ 103–104 rozsudku).

Na jednání se zástupci PP a MV oba tyto orgány shodně uvedly, že za účelem implementace zmíněné části rozsudku není nutné novelizovat zákon o policii, ale postačí sjednotit výklad ustanovení § 58 odst. 1 a promítnout tuto interpretaci do výcviku a vzdělávání policistů.

V návaznosti na to **odbor bezpečnostní politiky MV** dne 28. srpna 2024 vydal **výkladové stanovisko k ustanovení k § 58 zákona o policii**. Dle tohoto stanoviska lze mezi zvláště zranitelné osoby podle prvního odstavce tohoto ustanovení zařadit i **osoby se zjevnými projevy duševní poruchy**, jelikož u nich rovněž hrozí, že by jim mohlo v důsledku použití vymezených donucovacích prostředků vzniknout riziko vážnější újmy. Navíc, vzhledem k tomu, že v praxi nemusí být vždy zřejmé, zda se jedná o osobu se zjevnými projevy duševní poruchy nebo o **osobu intoxikovanou**, z hlediska dodržení zásady přiměřenosti je nutno při těchto pochybnostech postupovat rovněž v režimu zvláštního omezení podle § 58 odst. 1 zákona o policii. A konečně, pokud jde o zákroky **v nemocničním prostředí**, je třeba vycházet z předpokladu, že se tam nacházejí zranitelné kategorie osob s fyzickým či duševním onemocněním, které s vysokou pravděpodobností jsou pod vlivem medikace, a na které je tudíž také potřeba vztáhnout zvláštní režim stanovený v § 58 zákona o policii.

Uvedené stanovisko bylo v den svého vydání rozesláno Úřadu vnitřní kontroly PP, Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy, jakož i Ředitelství služby pořádkové policie. Je navíc k dispozici na intranetových stránkách MV, kam mají přístup také příslušníci policie, a bude zveřejněno i v systému ASPI v rámci komentářové literatury k zákonu o policii.

E. OPATŘENÍ K ZAJIŠTĚNÍ ÚČINNÉHO VYŠETŘOVÁNÍ

V rámci procesního aspektu článku 2 Úmluvy Soud v rozsudku upozornil *zprvu* na to, že GIBS ihned po incidentu neizolovala a nevyslechla zasahující policisty, což by zabránilo možné koluzi; ve skutečnosti byli policisté vyslechnuti až po 20 dnech, resp. jednom měsíci. Policisté sice hned v den zákroku vyplnili formulář úředního záznamu o použití donucovacích prostředků, Soud ale sdílel názor tehdejší české veřejné ochránkyně práv, že tyto formuláře jsou velmi stručné a jen stěží lze na jejich základě posoudit přiměřenost použití daných donucovacích prostředků (§ 123 rozsudku).

Tyto závěry jsou součástí již ustálené judikatury Soudu, dle níž i v situaci, kdy neexistují jakékoliv důkazy o koluzi policistů, už samotná skutečnost, že nebyla přijata žádná opatření za účelem eliminace rizika takové koluze, představuje podstatný nedostatek ve vedení vyšetřování (*Ramsahai a ostatní proti Nizozemsku*, č. 52391/99, rozsudek velkého senátu ze dne 15. května 2007, § 330). Zejména v případech, kde došlo k **úmrtí** osoby při policejním zásahu, Soud vyžaduje, aby vyšetřovací orgán izoloval a vyslechl příslušné policisty **ihned** po incidentu (*Nika proti Albánii*, č. 1049/17, rozsudek ze dne 14. listopadu 2023, § 112; *Muradyan proti Arménii*, č. 11275/07, rozsudek ze dne 24. listopadu 2016, § 139). I prodleva v délce šesti hodin v realizaci tohoto kroku vedla Soud ke shledání porušení Úmluvy (*Jaloud proti Nizozemsku*, č. 47708/08, rozsudek velkého senátu ze dne 20. listopadu 2014, § 207).

Zadruhé Soud v předmětné věci poukázal na to, že výsledky zasahujících policistů proběhly toliko formálním způsobem, kdy tito měli pouze popsat průběh incidentu a bylo jim položeno velmi málo otázek, které se navíc netýkaly donucovacích prostředků použitých během zásahu (§ 123 rozsudku).

A nakonec *zatřetí* Soud konstatoval, že byť bylo ve věci shromážděno množství důkazů, vyšetřování bylo vedeno poměrně úzce; zejména se nezaměřilo na to, jaké informace byly během zásahu sdíleny mezi policisty a personálem nemocnice, a znalci nebyli dotázáni na možnou interakci mezi medikací podanou pacientovi (před zásahem i po něm) a použitím taseru (§ 124 rozsudku).

K *prvnímu* zmíněnému aspektu, tj. **prevenci koluze mezi zasahujícími policisty** při vyšetřování policejního zásahu, u něhož došlo k úmrtí či vážnému zranění osoby, zorganizovala GIBS v srpnu 2024 pracovní jednání. Zúčastnili se ho zástupci NSZ, KVZ a všech tří ozbrojených bezpečnostních sborů, u jejichž příslušníků GIBS provádí vyšetřování trestných činů, tj. Policie ČR, Celní správa ČR a Vězeňské služby ČR. Na tomto jednání GIBS představila úpravy prevence koluze existující v okolitých státech. Výsledkem jednání bylo, že **GIBS ve spolupráci s NSZ zpracuje návrh na metodické doporučení pro Policii ČR**, které stanoví postupy za účelem prevence koluze při vyšetřování policejního použití síly, jenž vyústilo v úmrtí či vážné zranění, a to včetně promptní izolace a výsledku příslušných policistů. V případě potřeby a po jednání s vedením těchto bezpečnostních sborů může GIBS vydat obdobnou metodiku i pro Celní správu ČR a Vězeňskou službu ČR.

V návaznosti na toto jednání GIBS v říjnu 2024 vydala vlastní interní metodiku pro prevenci koluze, a to v podobě metodického návodu náměstka ředitele pro trestní řízení k výjezdu nebo zpracování věci v souladu s tezí tzv. hájitelného tvrzení a účinného vyšetřování. Tento interní dokument, se kterým se KVZ měla možnost seznámit, zakotvuje v rámci GIBS pravidla pro výkon služby na operačním středisku, konkrétně postup pro příjem oznámení či podnětů s možným hájitelným tvrzením a následné předávání informací mezi operačním střediskem, příslušníky jiných bezpečnostních sborů zasahujícími na místě, případně jejich nadřízenými, a na místo přivolanými příslušníky GIBS. Obsahem dokumentu jsou dále pravidla pro příslušníky organizačních článků v působnosti náměstka ředitele pro trestní řízení, kteří jsou vysláni na místo události. Kromě postupu, který se použije v prvotní fázi šetření, jsou zde obsaženy i další zásady pro následné šetření události s prvkem hájitelného tvrzení tak, aby byly dodrženy zásady účinného vyšetřování. Dokument slouží do jisté míry i jako příručka pro příslušníky GIBS k tématu účinného vyšetřování, událostí s prvkem hájitelného tvrzení a prevence koluze.

Zároveň GIBS v listopadu 2024 zaslala na Policii ČR přehled doporučených postupů za účelem prevence koluze. Tento materiál vedení Policie ČR interně prodiskutovalo v lednu 2025. V dubnu 2025 proběhlo jednání mezi zástupci KVZ a vedením Policie ČR, jehož předmětem byla opatření k zabránění koluze přijímaná v rámci policie před příjezdem pověřených pracovníků GIBS na místo incidentu. V reakci na uvedené hodlá Policie ČR realizovat dlouhodobý (cca tříletý) odborný výzkum v této oblasti na půdě Policejní akademie, jehož výsledky by se pak měly promítnout do interní policejní metodiky.

Pokud jde o *další dvě* výše zmíněné výtky Soudu v této oblasti, týkající se způsobu vedení výsledku policistů a vymezení předmětu a rozsahu vyšetřování, zástupci GIBS informovali, že tyto byly již prodiskutovány na poradách vedení i poradách jednotlivých oddělení GIBS. Nadto GIBS k těmto otázkám zamýšlí pořádat pravidelná školení.

A konečně, v březnu 2025 KVZ vydala novou [tematickou příručku](#) o judikatuře Soudu k požadavku důkladnosti účinného vyšetřování, jejímž obsahem je přehled nejčastěji vytýkaných nedostatků vyšetřování, které v minulosti vedly Soud k závěru o porušení Úmluvy. GIBS tuto aktivitu uvítala a uvedla, že příručka nalezne v praxi uplatnění. KVZ během léta připraví stručnější verzi příručky, jejíž forma bude uzpůsobena potřebám vyšetřovatelů GIBS.

Machalický proti České republice

Podklad k bodu 2-b jednání Kolegia dne 15. května 2025

1. ZÁVĚR SOUDU

V rozsudku ze dne 10. října 2024 ve věci *Machalický proti České republice* (č. 42760/16) Soud jednomyslně shledal, že v rámci řízení o náhradu škody za trestní stíhání došlo k porušení práva stěžovatele na presumpci nevinu dle čl. 6 odst. 2 Úmluvy. Civilní soudy v rámci svého odůvodnění přisuzovaly stěžovateli odpovědnost za spáchání trestné činnosti, přestože trestní stíhání stěžovatele bylo zastaveno z důvodu promlčení trestnosti činu, a stěžovatel tak nebyl nikdy uznán pravomocně vinným. Civilní soudy žalobu stěžovatele zamítly za analogického použití § 12 odst. 1 písm. b) zákona o odpovědnosti státu za škodu.

Soud zároveň konstatoval, že samotné zamítnutí žádosti o náhradu škody odůvodněné tím, že ze zastavení trestního stíhání z důvodu promlčení nelze dovozovat nezákonnost trestního stíhání, by samo o sobě presumpci nevinu neporušilo. Je však nutné se v odůvodnění vyvarovat nevhodných formulací naznačujících vinu osoby.

Anotaci i překlad rozsudku naleznete [zde](#).

2. OPATŘENÍ K NÁPRAVĚ

A. ŠÍŘENÍ POVĚDOMÍ O ROZSUDKU

KVZ o rozsudku informovala prostřednictvím tiskové zprávy a na sociálních sítích. Pořádila jeho překlad a anotaci. O rozsudku vyrozuměla dotčené soudy, které ve výše nadepsané věci rozhodovaly (Obvodní soud pro Prahu 2, Městský soud v Praze, Nejvyšší soud a Ústavní soud). Ty jsou nejčastěji místně a funkčně příslušné k posuzování žalob na náhradu škody za nezákonné trestní stíhání.¹ Dotčené soudy odpověděly, že s rozsudkem a jeho právními závěry seznámily soudce a jejich asistenty, kteří v obdobných věcech rozhodují. O rozsudku byl rovněž informován Odbor odškodňování Ministerstva spravedlnosti a Nejvyšší státní zastupitelství.

Anotace rozsudku bude publikována ve Zpravodaji KVZ č. 1/2025.

Také Ústavní soud přispěl k povědomí o rozsudku, na který v bodě 20 usnesení ze dne 23. října 2024, sp. zn. IV. ÚS 88/24 výslovně odkázal a upozornil, že: „civilní soudy nesmí v odůvodnění svých rozhodnutí jakkoli stěžovateli přičítat vinu za trestný čin, za který nebyl odsouzen, nebo jinak naznačovat, že spáchal trestný čin. Jinak by totiž porušily čl. 6 odst. 2 Úmluvy, podle něhož každý, kdo je obviněn z trestného činu, se považuje za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem“.

B. ZVAŽOVANÁ NOVELIZACE ZÁKONA O ODPOVĚDNOSTI STÁTU ZA ŠKODU

KVZ oslovila dotčené orgány za účelem zjištění, jak časté jsou v praxi obdobné případy, zda šlo o individuální exces, nebo je obecně obtížné vyvarovat se v obdobných případech formulací v odůvodnění, jež naznačují vinu osoby, a zda je vhodné přijmout nějaká další obecná opatření k nápravě nad rámec shora uvedených.

Z vyjádření dotčených orgánů vyplynulo, že i když nejde v praxi o časté případy, jeví se žádoucí do seznamu výluk z nároku na odškodnění za nezákonné trestní stíhání podle § 12 odst. 1 písm. b)

¹ Místní příslušnost soudu se řídí obecným soudem žalovaného, tj. dle sídla Ministerstva spravedlnosti, které je příslušné k rozhodování ve věcech náhrady škody vzniklé v rámci trestního řízení, pakliže navrhovatel v souladu s § 87 občanského soudního řádu nezvolí za místně příslušný soud ten, v jehož obvodu došlo ke vzniku újmy.

zákona o odpovědnosti státu za škodu doplnit i zastavení trestního stíhání z důvodu promlčení, a to z následujících důvodů:

- Přiznání náhrady škody osobě, jejíž trestní stíhání bylo zastaveno z důvodu promlčení, může vést k přiznání odškodnění, které by bylo v rozporu s dobrými mravy i obecným chápáním spravedlnosti (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. září 2012, sp. zn. 28 Cdo 605/2012). Současné výluky podle § 12 zákona o odpovědnosti státu za škodu na uvedenou situaci výslovně nepamatují, a proto si musí vnitrostátní soudy vypomáhat analogií.
- Analogie vyvolává v praxi obecně problémy z hlediska presumpce neviny, neboť podstatou odůvodnění rozhodnutí civilních soudů je skutečnost, že nebýt promlčení trestního stíhání, bylo spáchání trestného činu prokázáno. Kdyby mohly soudy odkázat na zákonnou výlukou, nemusely by se svými formulacemi balancovat na hraně presumpce neviny.
- Analogie je problematická také z toho důvodu, že rozšiřuje katalog výjimek z odpovědnosti státu za škodu, které jsou podle § 2 zákona absolutní a objektivní.

Vhodné legislativní řešení KVZ konzultovala s legislativním odborem Ministerstva spravedlnosti, který navrhl následující novelizaci předmětného ustanovení:

(1) Právo na náhradu škody nemá ten,

a) kdo si vazbu, odsouzení nebo uložení ochranného opatření zavinil sám, nebo

b) kdo byl zproštěn obžaloby nebo bylo proti němu trestní stíhání zastaveno z důvodu promlčení, nebo jen proto, že není za spáchaný trestný čin trestně odpovědný nebo že mu byla udělena milost anebo že trestný čin byl amnestován.

Uvedená konstrukce je v souladu s ústavně garantovaným právem na náhradu škody dle čl. 36 odst. 3 Listiny. Obviněný, který je přesvědčen o své nevině a v jehož případě má dojít k zastavení trestního řízení z důvodu promlčení, může podle § 11 odst. 4 trestního řádu trvat na pokračování řízení. Po zproštění obžaloby se může domáhat náhrady škody za nezákonné trestní stíhání (srov. nález Ústavního soudu ze dne 19. ledna 2016, sp. zn. III. ÚS 1391/15). Trváním na projednání věci za účelem očistění svého jména obviněný ve světle § 227 trestního řádu neriskuje odsouzení s uložením trestu. Dalším korektivem, který dovodila judikatura Ústavního soudu (*tamtéž*), zůstává možnost civilních soudů neaplikovat tuto výlukou v případě, kdy bylo trestní řízení zahájeno nebo vedeno svévolně.

3. DALŠÍ KROKY

O přijatých či zamýšlených opatřeních k výkonu rozsudku má KVZ informovat Výbor ministrů Rady Evropy do 10. července 2025.

Veselý proti České republice

Podklad k bodu 2-c jednání Kolegia dne 15. května 2025

1. ZÁVĚRY SOUDU

Ve věci *Veselý proti České republice* (č. 12431/22, rozsudek ze dne 28. listopadu 2024) Soud shledal porušení článku 8 Úmluvy, jelikož vnitrostátní soudy přiznaly stěžovateli náhradu nemajetkové újmy způsobené lékařským zákrokem provedeným *non lege artis* ve výši, která byla výrazně nižší než minimální výše náhrady, jakou Soud v případech lékařských pochybení obecně přiznává. Okresní soud stěžovateli přiznal náhradu ve výši 39 000 Kč. Odvolací soud tuto částku snížil na 19 500 Kč. Nejvyšší soud nadto stěžovateli uložil zaplatit nemocnici náhradu nákladů řízení částku 13 939 Kč.

Překlad rozsudku do českého jazyka a jeho anotaci naleznete [zde](#).

2. PUBLIKACE ROZSUDKU A JEHO ŠÍŘENÍ V RÁMCI DOTČENÝCH ORGÁNŮ

Překlad rozsudku a jeho anotace v českém znění byly zaslány dotčeným orgánům (Okresní soud v Třebíči, Krajský soud v Brně, Nejvyšší soud, Ústavní soud, Ministerstvo zdravotnictví) a všem krajským soudům. Anotace bude publikována v čísle č. 2/2025 [Zpravodaje KVZ](#).

Dne 5. prosince 2024 byli s rozsudkem seznámeni všichni soudci Ústavního soudu. Dne 14. února 2025 byli s rozsudkem obeznámeni všichni soudci oddělení Nejvyššího soudu, do jehož agendy patří rozhodování ve věcech sporů o náhradu škody. Dne 28. února 2025 byli s rozsudkem seznámeni soudci všech oddělení Krajského soudu v Brně specializujících se na danou problematiku. Dle sdělení Okresního soudu v Třebíči byli s rozsudkem a jím nastolenou problematikou seznámeni také soudci působící v jeho civilních senátech. V průběhu dubna a května 2025 byli s rozsudkem seznámeni také soudci působící v civilních senátech všech krajských soudů České republiky.

Informace o rozsudku *Veselý proti České republice* vyjde v úvodníku [elektronické sbírky Nejvyššího soudu](#) *Výběr rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi*.² O rozsudku budou soudci a asistenti informováni i na seminářích pořádaných Justiční akademií, a to jak k problematice nákladů civilního řízení, tak k judikatuře Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví.

3. OBECNÁ OPATŘENÍ K VÝKONU ROZSUDKU

Česká republika je povinna do šesti měsíců od nabytí právní moci rozsudku, tj. do 28. května 2025, předložit Výboru ministrů Rady Evropy akční plán výkonu rozsudku.

Podobu vhodných obecných opatření k nápravě KVZ předběžně konzultovala s dotčenými orgány: legislativním odborem Ministerstva spravedlnosti, sekci legislativy a práva Ministerstva zdravotnictví, Nejvyšším soudem, Ústavním soudem, Krajským soudem v Brně a Okresním soudem v Třebíči. Všechny tyto orgány se většinou shodly, že za účelem výkonu rozsudku Soudu **není nutná změna platné právní úpravy ani rozhodovací praxe soudů**.

² Výběr je připravován v úzké spolupráci soudců Nejvyššího soudu, vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před ESLP a pracovníků z oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu. Jeho cílem je zvýšit povědomí odborné právní veřejnosti o aktuálních a konečných rozhodnutích Soudu. Obsahuje informace relevantní pro vnitrostátní právní praxi – stručné shrnutí skutkového stavu a řízení u vnitrostátních soudů a mnohdy i autorské komentáře, zpracované většinou soudci Nejvyššího soudu, které vystihují přínos daného rozhodnutí pro české právní prostředí a odkazy na příslušná ustanovení vnitrostátního práva. Nejpodstatnější části odůvodnění rozhodnutí jsou také přeloženy do českého jazyka.

A. STANOVOVÁNÍ VÝŠE NÁHRADY NEMAJETKOVÉ ÚJMY NA ZDRAVÍ

Rozhodnutí Soudu ve věci *Veselý proti České republice* se vztahuje k právní úpravě platné do 31. prosince 2013, tedy k tzv. starému občanskému zákoníku (zákon č. 40/1964 Sb.) a vyhlášce Ministerstva zdravotnictví č. 440/2001 Sb., která určovala výši náhrad nemajetkových újem na zdraví. Tato právní úprava byla s účinností od 1. ledna 2014 nahrazena tzv. novým občanským zákoníkem č. 89/2012 Sb. („občanský zákoník“), který v § 2956 zakotvuje povinnost odčinění nemajetkové újmy na přirozených právech člověka, v § 2957 stanovuje způsob a výši přiměřeného zadostiučinění a v § 2958 peněžitou náhradu za ublížení na zdraví.³

Jelikož v samotném zákoně chybí bližší kritéria pro stanovení výše náhrady, vypracoval Nejvyšší soud ve spolupráci se Společností medicínského práva, zástupci pojistitelů a dalších právnických a lékařských profesí [Metodiku k náhradě nemajetkové újmy na zdraví](#) („Metodika“). Ta představuje chtěný odklon od paušalizujícího pohledu uvedené vyhlášky, která ignorovala dopady do budoucího života člověka a stanovením fixní hodnoty bodu neodrážela ekonomickou realitu. Metodika měla sloužit jako praktická pomůcka pro soudy, zejména v počátcích účinnosti nové právní úpravy. Jejím cílem bylo napomoci soudní praxi dospět k rozhodnutím, která budou vzájemně souměřitelná a předvídatelná. Přestože má Metodika pouze doporučující povahu, pomohla právní praxi snáze přijmout změnu koncepce stanovování výše náhrady újmy na zdraví a objektivizovat utrpěnou újmu na zdraví, včetně kvantifikace výše náhrady.

V roce 2021 vznikla pod záštitou Právnické fakulty Univerzity Karlovy *Stálá konference k odčinění újmy na životě a zdraví*.⁴ Sdružuje odborníky z řad soudců, lékařů, pojišťoven a dalších relevantních oblastí. Jejím cílem je sběr podnětů, analýza problémů a hledání řešení formou konkrétních návrhů na úpravy Metodiky. S účinností od 1. ledna 2025 byly přijaty [změny Metodiky](#), které řeší některé výkladové problémy, a došlo k vytvoření nových položek újmy na zdraví, za které přísluší bolestné.⁵

Za účelem naplnění požadavků předvídatelnosti soudních rozhodnutí také postupně dochází k vytvoření veřejně přístupné [databáze](#) judikatury k náhradě nemajetkové újmy na zdraví. Funguje díky Oddělení dokumentace a analýzy judikatury Nejvyššího soudu.

V létě 2023 provedl Nejvyšší soud analýzu 762 rozhodnutí soudu prvního a druhého stupně aplikující § 2958 občanského zákoníku, ze které vyplývá, že soudy v převážné většině případů postupují při poskytování náhrady podle pravidel slušnosti, čemuž napomáhá i Metodika. Na Nejvyšší soud začínají spory vyplývající z aplikace § 2958 občanského zákoníku teprve napadat. Jde-li o náhrady v dlouhotrvajících sporech, kde je postupováno ještě podle předcházející právní úpravy, mají soudy podle Nejvyššího i Ústavního soudu náhradu stanovovat ve výši odpovídající náhradám podle nové právní úpravy.⁶

V březnu 2025 provedl průzkum rozhodovací praxe odvolacích soudů k § 2958 občanského zákoníku také legislativní odbor Ministerstva spravedlnosti.⁷ I ten potvrzuje, že se obecným soudům často

³ Ustanovení § 2958 občanského zákoníku zní následovně: „Při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.“

⁴ Viz např. [pozvánku](#) na první zasedání Stálé konference.

⁵ Vysvětlení k aktualizaci je dostupné [zde](#).

⁶ Viz nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2410/23 ze dne 20. prosince 2023 a rozsudky Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 432/2024 ze dne 8. března 2025 nebo sp. zn. 25 Cdo 2250/2023 ze dne 9. dubna 2025.

⁷ Na portálu rozhodnuti.justice.cz byla vyfiltrována rozhodnutí odvolacích soudů, která ve výroku nebo v odůvodnění obsahují „2958“. Z celkem 128 takto vyhledaných rozhodnutí byla blíže analyzována ta z nich, v nichž soud přiznal nějakou z náhrad nemajetkové újmy dle § 2958 občanského zákoníku, a tedy v nich mohla být použita Metodika. Celkem se jednalo o 48 rozhodnutí.

daří uchopit komplikované ustanovení § 2958 občanského zákoníku správně, a to i za pomoci Metodiky, která nepředstavuje jen striktní tabulku, nýbrž průběžně aktualizovaný podpůrný nástroj s poměrně široce nastavenými mantinely pro autonomní soudcovskou úvahu.

V reakci na rozsudek *Veselý* Ústavní soud v březnu 2025 shrnul, že za stávající právní úpravy jsou obecné soudy schopny zajistit naplnění právní jistoty a předvídatelnosti práva standardními nástroji: (i) ústavně konformní interpretací § 2958 občanského zákoníku, tedy určením výše náhrady újmy na zdraví v souladu s principem plné náhrady a zásadami slušnosti, a to vždy s přihlédnutím k individuálním okolnostem každého posuzovaného případu; (ii) promítnutím nezávazného charakteru Metodiky a jejích obsahových limitů do svých úvah; a (iii) nástroji Nejvyššího soudu pro sjednocování judikatury, došlo-li by k rozkolísanosti judikatury k dané problematice.

Lze proto uzavřít, že přijetí občanského zákoníku, konkrétně ustanovení § 2958, představuje zásadní krok k předcházení porušení Úmluvy v důsledku nepřiměřeně nízkých náhrad za újmy na zdraví. Nový systém s vyšším a valorizovaným bodovým ohodnocením by měl zajistit, aby k ukládání nepřiměřeně nízkých náhrad, jak tomu někdy bylo za účinnosti předchozí právní úpravy, již nedocházelo.

Naplnění tohoto cíle by nicméně jistě přispělo průběžné zpracovávání statistiky výše náhrad přiznávaných soudy na bolestné a ztížení společenského uplatnění ve vztahu ke konkrétním okolnostem (poškozením zdraví, ale i např. věku poškozeného a dalším okolnostem, k nimž soudy při rozhodování přihlížely). Vytvořením statistiky či podporou znalecké činnosti by soudní praxi mohlo napomoci také Ministerstvo spravedlnosti.

B. NÁHRADA NÁKLADŮ V ŘÍZENÍCH O NÁHRADU NEMAJETKOVÉ ÚJMY NA ZDRAVÍ

Soud v závěru rozsudku poznamenal, že Nejvyšší soud měl, stejně jako obecné soudy, které stěžovateli přiznaly osvobození od soudních poplatků, zohlednit při rozhodování o nákladech řízení zvláštní charakter před ním vedeného řízení (§ 18 rozsudku).

Rozhodnout, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, i když by mu jinak podle výsledku řízení takové právo náleželo, umožňuje postup podle § 150 občanského soudního řádu („OSŘ“). Podle tohoto ustanovení soud nemusí výjimečně náhradu nákladů zcela nebo zčásti přiznat, shledá-li pro to důvody hodné zvláštního zřetele. Zákon neváže tento postup soudů na určitý předmět řízení jako takový, nýbrž na speciální okolnosti případu vyplývající z majetkových, sociálních, osobních a dalších poměrů účastníků (např. může jít o věk žalobců, kteří byli nezletilí, či tragické okolnosti případu, kdy žalobkyni zemřeli její rodiče apod.). Znění § 150 OSŘ nicméně umožňuje, aby v případech obdobných věci *Veselý* soudy při rozhodování o nákladech řízení vzaly v potaz i to, zda celková částka, kterou žalobce od žalovaného zdravotnického zařízení ve výsledku obdrží, byla spravedlivá a adekvátní vůči utrpěné újmě.

Nadto, v řízeních o náhradu nemajetkové újmy lze v otázce nákladů řízení, zejména před soudem prvního a druhého stupně, využít také postup podle § 142 odst. 3 OSŘ. Podle tohoto ustanovení může soud účastníkovi přiznat plnou náhradu nákladů řízení, ačkoliv měl úspěch ve věci jen částečný, a to za podmínky, že měl účastník neúspěch v poměrně nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí o výši plnění na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu. Oproti § 150 OSŘ se toto ustanovení vztahuje na jinou situaci; zatímco § 150 OSŘ slouží jako nástroj pro zmírnění dopadů na účastníka, který nebyl v řízení úspěšný, § 142 odst. 3 OSŘ umožňuje účastníkovi, který byl v části řízení úspěšný, přiznat celou náhradu nákladů, a to například kvůli tomu, že neznal v době podání žaloby výši škody nebo nemajetkové újmy, kterou stanoví až znalec v průběhu řízení.

Stávající právní úprava tedy dává soudům při rozhodování o nákladech řízení dostatečný prostor pro zohlednění povahy řízení a všech okolností věci.

4. ZÁVĚR

Ve světle výše uvedeného se jeví, že výkon rozsudku nevyžaduje změnu platné právní úpravy, ale postačí její důsledná a ústavně konformní aplikace. Rozsudek akcentuje nutnost přiznávání přiměřené výše náhrad nemajetkové újmy způsobené pochybením zdravotnického zařízení a poukazuje na potřebu zohledňovat specifickou povahu těchto řízení i při rozhodování o nákladech řízení. Český právní řád v současnosti disponuje dostatečnými nástroji, včetně § 2958 občanského zákoníku, doporučující Metodiky a procesních ustanovení OSŘ, které umožňují soudům reflektovat individuální okolnosti každého případu a zajistit spravedlivé a předvídatelné rozhodování.

Klíčové pro naplnění požadavků Soudu tak zůstává zejména jednotná a citlivá aplikace těchto pravidel v praxi, k níž může přispět průběžná aktualizace Metodiky, pravidelná analýza rozhodovací praxe soudů a zveřejňování přehledů judikatury k náhradám nemajetkové újmy, které soudcům usnadní orientaci v obdobných případech.

**FEANTSA proti České republice
ERTF proti České republice**

Podklad k bodu 3-a jednání Kolegia dne 15. května 2025

1. ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO VÝBORU PRO SOCIÁLNÍ PRÁVA

A. FEANTSA PROTI ČESKÉ REPUBLICE

Evropský výbor pro sociální práva („Výbor“) ve věci kolektivní stížnosti *European Federation of National Organisations working with the Homeless (FEANTSA) proti České republice* dne 2. července 2024 rozhodl, že Česká republika porušuje článek 16 Evropské sociální charty („Charty“), jelikož nedostatečně zajišťuje právo na přiměřené bydlení, a to samostatně i ve spojení se zákazem diskriminace. Konkrétně shledal, že Česká republika:

- i. nedostatečně zajišťuje přístup k přiměřenému bydlení zranitelným skupinám osob;
- ii. nezajišťuje potřebné záruky pro nízkopříjmové domácnosti žijící na ubytovnách při nuceném vystěhování;
- iii. nedostatečně garantuje přístup k dávkám na bydlení rodinám s nízkými příjmy na ubytovnách v sociálně vyloučených lokalitách;
- iv. všechna výše uvedená porušení neúměrně dopadají na Romy, a tím porušují zákaz diskriminace zakotvený článkem 16 ve spojení s preambulí Charty.

1. K právu na přiměřené/sociální bydlení

Výbor shledal, že Česká republika nedostatečně zajišťuje přístup k přiměřenému bydlení zranitelným skupinám osob tím, že neposkytuje dostatečné zdroje pro sociální bydlení a při absenci zákona, který by zakotvoval právo na sociální bydlení a tomu odpovídající povinnost obcí jej zajistit, neposkytuje ani přiměřené procesní záruky. Odkázal přitom i na nález Ústavního soudu, sp. zn. II. ÚS 2533/20 ze dne 15. dubna 2023, v němž Ústavní soud shledal, že v České republice chybí zákon o sociálním bydlení, který by zaručoval právo na bydlení a povinnost obcí jej zajistit. Aktuálně platné vyhlášky dle Výboru nezajišťují naplnění sociálního bytového fondu a obce nemají dostatek bytů pro zajištění přiměřeného bydlení pro zranitelné skupiny.

2. K zárukám před nuceným vystěhováním

Výbor dále uvedl, že Česká republika nezajišťuje potřebné záruky pro nízkopříjmové domácnosti žijící na ubytovnách při nuceném vystěhování. Aby byla právní ochrana před vystěhováním v souladu s Chartou, musí být upravena zákonem a poskytovat řadu záruk, včetně povinnosti zajistit náhradní ubytování. Nový občanský zákoník přenesl povinnost zajistit náhradní ubytování z vlastníka nemovitosti na obce, přičemž ty tuto povinnost v praxi nerealizují. Stát má povinnost s dotčenými stranami nucené vystěhování projednat a pokusit se nalézt náhradní řešení. Dle ustanovení § 340 občanského soudního řádu mají soudy při nařizování vyklizení nemovitosti informovat obec 15 dní před samotným vyklizením, což je však vyhodnocováno jako nedostatečné a nemusí splňovat požadavky na skutečné projednání postupu s dotčenými osobami, jak požaduje Charta. Problematické jsou také situace, kdy většina ubytoven v sociálně vyloučených lokalitách opakovaně uzavírá krátkodobé smlouvy o ubytování a snižuje tak ochranu obyvatelům před nuceným vystěhováním. Stát těmto lidem nezajišťuje dostatečnou ochranu před nuceným vystěhováním, včasné konzultace ani nezajišťuje náhradní bydlení.

3. K přístupu zranitelných osob k dávkám na bydlení

Česká republika nedostatečně garantuje přístup k dávkám na bydlení rodinám s nízkými příjmy v sociálně vyloučených lokalitách. Stát musí dle Charty poskytovat dávky na bydlení (alespoň) nízkopříjmovým a znevýhodněným domácnostem. V minulých letech se přitom snížil počet lidí pobírající dávky na bydlení, a zároveň se významně zvýšil počet lidí na ubytovnách. Pokles výplaty dávek nelze proto vysvětlit pouze odkazem na hospodářský růst. Zároveň významné počty lidí žijících na neschválených ubytovnách na doplatek na bydlení nemají ani nárok. K danému snížení měla dle organizace FEANTSA přispět také bývalá praxe vyhlašování tzv. bezdoplatkových zón mezi lety 2017-2021, které zrušil Ústavní soud nálesem sp. zn. Pl. ÚS 40/17 ze dne 31. srpna 2021.

4. K porušení zákazu diskriminace vůči Romům

Všechna výše uvedená pochybení neúměrně dopadají na Romy. Mnoho Romů totiž žije v nevyhovujícím bydlení, a i nadále dochází k jejich diskriminaci v přístupu k sociálnímu bydlení. Romové také tvoří většinu obyvatel segregovaných lokalit a ubytoven, snížení dávek na bydlení a nedostatečné záruky před nuceným vystěhováním na ně proto dopadají neúměrně více. Výbor proto uzavřel, že došlo k porušení článku 16 Charty ve spojení se zákazem diskriminace stanoveným v preambuli Charty.

Celý text rozhodnutí v českém jazyce a anotace jsou k dispozici [zde](#).

B. SOUVISEJÍCÍ ROZHODNUTÍ VÝBORU

Obdobné výtky v oblasti bydlení shledal Výbor již v rozhodnutí *ERTF proti České republice* ze dne 17. května 2016, v němž konstatoval porušení článků 11 a 16 Charty z důvodů nedostatečného naplňování práv Romů v oblasti zdravotní péče, vzdělání a bydlení. Anotace spolu s českým překladem rozhodnutí jsou dostupné [zde](#).

Kolegium expertů se v rámci implementace rozhodnutí v minulosti zaměřovalo především na posílení záruk při nuceném vystěhování, jakož i na zajištění přístupu k dostupnému bydlení. Naposledy rozhodnutí ERTF projednalo na svém 9. zasedání v září 2023. Podklady a zápis z jednání jsou k dispozici [zde](#).

Jelikož se doposud nepodařilo úspěšně implementovat rozhodnutí *ERTF*, a jelikož se shledaná porušení částečně věcně překrývají s těmi shledanými i ve věci *FEANTSA*, bude implementace těchto rozhodnutí spojena tak, aby došlo k ukončení dohledu nad výkonem i v této věci.

2. OBECNÁ OPATŘENÍ K VÝKONU ROZHODNUTÍ

A. ŠÍŘENÍ POVĚDOMÍ O ROZHODNUTÍ

Ke zveřejnění rozhodnutí Výboru dochází na základě pravidel stanovených Dodatkovým protokolem k Chartě s časovým odstupem od jeho vydání. Rozhodnutí v této věci tak mohlo být zveřejněno nejdříve dne 24. ledna 2025.

Kancelář vládního zmocněnce („KVZ“) o rozhodnutí předně informovala dotčené orgány. Překlad rozhodnutí a jeho anotace v českém znění byly zaslány Ministerstvu pro místní rozvoj („MMR“), Ministerstvu práce a sociálních věcí („MPSV“), Ministerstvu vnitra, legislativnímu odboru Ministerstva spravedlnosti („MSpr“), Kanceláři veřejného ochránce práv, zmocněnkyni vlády pro lidská práva a zmocněnkyni vlády pro záležitosti romské menšiny.

KVZ o rozhodnutí rovněž informovala prostřednictvím tiskové zprávy a na sociálních sítích.

B. ÚVODNÍ KONZULTACE S DOTČENÝMI ORGÁNY

V reakci na rozhodnutí Výboru KVZ zahájila úvodní konzultace s MPSV, MMR a legislativním odborem MSpr, s cílem analýzy současné situace, identifikace hlavních opatření k nápravě shledaných porušení Charty a domluvě na dalším postupu v implementaci.

1. K porušení práva na přiměřené/sociální bydlení

V první řadě panuje shoda na tom, že pro úspěšnou implementaci rozhodnutí je klíčové přijetí návrhu [zákona o podpoře bydlení](#), který má zavést systém podpory pro získání a udržení bydlení pro osoby v bytové nouzi. Zákon má přispět ke snížení bytové nouze skrze přijetí řady podpůrných opatření, jakými jsou podporované obecní bydlení, bydlení s ručením a asistenci v bydlení, čímž pomáhá vytvořit vhodnější alternativu k ubytovnám a dalšímu nevyhovujícímu bydlení. Klíčovou roli mají mít kontaktní místa pro bydlení, která budou poskytovat základní poradenství, navrhnout vhodnou podporu, koordinovat, kontrolovat a sbírat data. Pro efektivní fungování zákona je nezbytné dostatečné finanční, personální a metodické zajištění kontaktních míst pro bydlení.

Ve světle finálního znění zákona o podpoře bydlení, které bude schváleno Parlamentem České republiky, bude především ve spolupráci s MMR a MPSV analyzován jeho možný dopad na zranitelné skupiny osob (tj. na osoby žijící na ubytovnách a ve vyloučených lokalitách, včetně Romů) s cílem identifikovat případná další opatření, která je třeba přijmout k zajištění přiměřeného bydlení pro tyto skupiny osob.

2. K nedostatečným zárukám před nuceným vystěhováním

Dále bude mezi MSpr, MMR, MPSV a dalšími zúčastněnými orgány pokračováno ve spolupráci na formulaci a přijetí potřebných změn stávající právní úpravy s cílem posílení záruk před nuceným vystěhováním.

Zaprvé, KVZ bude koordinovat komunikaci k nalezení nejvhodnějšího okamžiku pro včasné informování obcí ze strany soudů při nařízení vyklizení nemovitosti, a to tak, aby bylo možné ze strany obcí poskytnout vystěhováváním osobám potřebnou sociální práci a ideálně zajistit náhradní bydlení. Současné nastavení, kdy je obec dle § 340 občanského soudního řádu informována soudem 15 dní před samotným vyklizením, je považováno za nedostatečné. Mezi informovanými orgány obce by přitom měla být v souladu s návrhem zákona o dostupném bydlení i kontaktní místa pro bydlení.

Zadruhé, konzultace budou dále zaměřeny na možné omezení řetězení krátkodobých nájemních smluv. Na MMR aktuálně funguje pracovní skupina zabývající se nájemními vztahy, která by mohla být využita jako platforma pro nalezení možných kompromisních řešení pro omezení řetězení krátkodobých nájemních smluv. Návrh zákona o podpoře bydlení omezuje řetězení krátkodobých (pod)nájemních smluv u bytů vložených do sociálního bytového fondu, jelikož nastavuje minimální dobu nájemních a podnájemních smluv (1 rok a 2 roky) a zakotvuje povinnost poskytovatele podpůrných opatření včas konzultovat hrozící vystěhování s podporovaným. Pokud bude zákon o podpoře bydlení přijat v této podobě, dojde alespoň částečně ke zlepšení záruk před nuceným vystěhováním.

3. K nedostatečnému přístupu zranitelných osob k dávkám na bydlení

Implementace rozhodnutí také vyžaduje, aby se dávky na bydlení dostaly k lidem žijícím na ubytovnách a ve vyloučených lokalitách. Aktuálně byl Senátem schválen [zákon o dávce státní sociální pomoci](#), který má za cíl zjednodušit dávkový systém sloučením dávek do jediné tzv. „superdávky“. Součástí této superdávky má být složka Bydlení, která nahrazuje existující dávky na bydlení (příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení). Na rozdíl od aktuální situace by složka Bydlení měla být dostupná také obyvatelům ubytoven, které splní minimální ubytovací standardy. Tento zákon by tedy měl zajistit přístup k dávkám (na bydlení) lidem na ubytovnách a v sociálně vyloučených lokalitách.

4. *K porušení zákazu diskriminace vůči Romům*

Při přijímání opatření k implementaci rozhodnutí je nutné se aktivně zabývat i jejich dopadem na Romy, na které shledaná porušení Výborem dopadají neúměrně a kteří v této oblasti patří ke zranitelným skupinám osob. To se bude týkat i analýzy dopadu finálního znění zákonů o podpoře bydlení a o dávce státní sociální pomoci. KVZ do konzultací v rámci implementace zapojí i zástupce romské menšiny včetně vládní zmocněnkyně pro záležitosti romské menšiny.

3. DALŠÍ KROKY

KVZ bude pokračovat v konzultacích o konkrétní podobě výkonu rozhodnutí s dotčenými orgány, a to zejména s MPSV a MMR, jakož i s dalšími relevantními aktéry a odbornou společností včetně zmocněnkyně vlády pro záležitosti romské menšiny a dalšími zástupci Romů.

V úzké spolupráci MMR, MPSV a dalších relevantních aktérů budou analyzována výsledná znění aktuálně projednávaných zákonů o podpoře bydlení a o dávce státní sociální pomoci, a to především s ohledem na jejich dopad na skupinu zranitelných osob včetně Romů.

O přijatých či zamýšlených opatřeních k výkonu rozhodnutí bude Česká republika informovat Evropský výbor pro sociální práva spolu s Výborem ministrů Rady Evropy v rámci tzv. follow-up procedury nejpozději v horizontu dvou let od vydání doporučení Výboru ministrů v dané věci.

Transgender Europe a ILGA-Europe proti České republice

Podklad k bodu 3-b jednání Kolegia dne 15. května 2025

1. ROZHODNUTÍ MEZINÁRODNÍCH ORGÁNŮ

A. EVROPSKÝ VÝBOR PRO SOCIÁLNÍ PRÁVA

Dne 15. května 2018 Evropský výbor pro sociální práva („Výbor“) rozhodl ve věci kolektivní stížnosti *Transgender Europe a ILGA-Europe proti České republice*, že platná právní úprava změny pohlaví v České republice představuje porušení čl. 11 odst. 1 Evropské sociální charty (dále jen „Charta“), který stanoví, že každý má právo na opatření, jež mu zajistí nejvyšší možný dosažitelný standard zdravotní péče. Výbor shledal, že požadavek chirurgického zákroku spojeného se sterilizací podmiňující právní uznání změny pohlaví představuje zásah státu do práva chráněného článkem 11 Charty, který není nezbytný.

Překlad rozhodnutí do českého jazyka a jeho anotace jsou dostupné [zde](#).

B. EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

Již dne 6. dubna 2017 vydal Evropský soud pro lidská práva („Soud“) rozsudek ve věci *A. P., Garçon a Nicot proti Francii*, v němž konstatoval, že podmínění uznání změny pohlaví u transgender osob **podstoupením chirurgického zákroku nebo hormonální léčby, které s vysokou pravděpodobností vedou ke sterilitě**, u osob, které si takový zákrok či léčbu podstoupit nepřejí, je v rozporu s článkem 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“). Anotace a překlad rozsudku jsou dostupné [zde](#). Soud rozsudek označil významností „key case“, která je obvykle rezervována jen rozsudkům velkého senátu. Opřel se o něj v řadě následujících rozsudků (*S. V. proti Itálii*, č. 55216/08, rozsudek ze dne 11. října 2018; *X proti Severní Makedonii*, č. 29683/16, rozsudek ze dne 17. ledna 2019; *Y. T. proti Bulharsku*, č. 41701/16, rozsudek ze dne 9. července 2020; *Rana proti Maďarsku*, č. 40888/17, rozsudek ze dne 16. července 2020; *O. H. a G. H. proti Německu*, č. 53568/18 a 54741/18, rozsudek ze dne 4. dubna 2023). Rozsudek dnes tvoří součást ustálené judikatury Soudu.

Ve věci *X a Y proti Rumunsku* (č. 2145/16 a 20607/16, rozsudek ze dne 19. ledna 2021) Soud dále uvedl, že byť se jedná o skutkově podobnou situaci, jako nastala v případě *A. P., Garçon a Nicot proti Francii*, stěžovatelé nebrojí proti požadavku sterilizace v rámci právního uznání změny pohlaví, nýbrž proti **podmínce chirurgického zákroku obecně** – bez ohledu na to, zda jeho výsledkem bude sterilizace či nikoliv. V návaznosti na to Soud konstatoval, že uvedený chirurgický zákrok, pokud si ho daná osoba nepřejí, zásadním způsobem dopadá na její tělesnou integritu, a jako takový je z hlediska článku 8 Úmluvy problematický (§ 160–161 rozsudku; anotace a překlad rozsudku jsou dostupné [zde](#)). Pokud je jím podmíněno právní uznání změny pohlaví, jde o porušení článku 8 Úmluvy (§ 167 rozsudku).

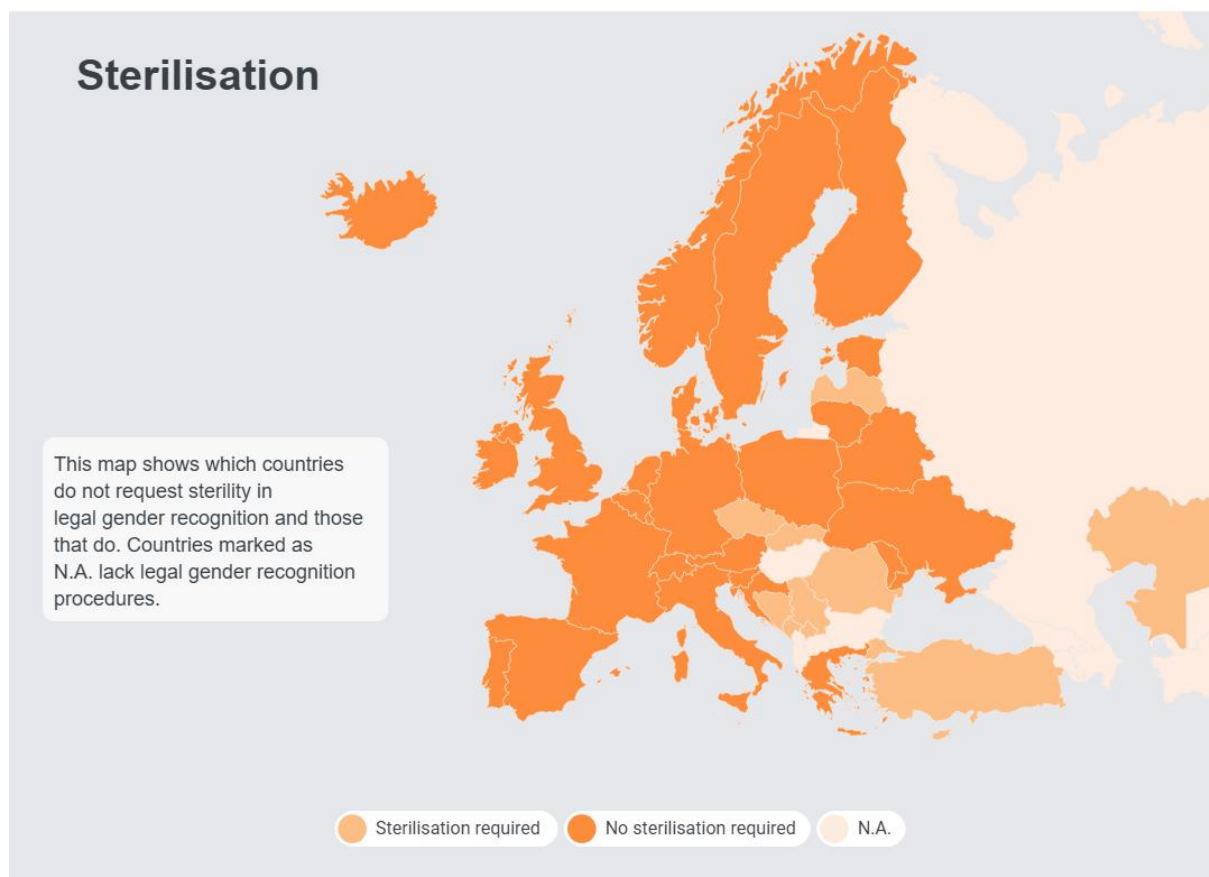
Z další judikatury Soudu plyne rovněž povinnost státu zavést za účelem úřední změny pohlaví **rychlé, dostupné a transparentní řízení** (např. *S. V. proti Itálii*, č. 55216/08, rozsudek ze dne 11. října 2018; *X proti Severní Makedonii*, č. 29683/16, rozsudek ze dne 17. ledna 2019). Soud přitom zdůraznil, že **je v rozporu s tímto požadavkem, pokud není vnitrostátní právo v této oblasti dostatečně přesné a detailní**; to totiž umožňuje příliš velkou diskreční pravomoc příslušným orgánům aplikace práva, což může vést ke svévolnému rozhodování o žádostech, a omezovat tak praktickou dostupnost změny pohlaví (*A. D. a ostatní proti Gruzii*, č. 57864/17 a další, rozsudek ze dne 1. prosince 2022).

2. SITUACE V EVROPĚ A STŘEDNÍ ASII OHLEDNĚ POŽADAVKU STERILIZACE JAKOŽTO PODMÍNKY PRÁVNÍHO UZNÁNÍ ZMĚNY POHLAVÍ

TRANS
RIGHTS
MAP

Europe & Central Asia 2024

tgeu.

Co-funded by
the European Union

Downloaded from transrightsmap.tgeu.org on 17. 4. 2025

3. NOVELA OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU A DALŠÍCH ZÁKONŮ

V červnu 2018 byla do mezirezortního připomínkového řízení předložena novela občanského zákoníku, zákona o zdravotních službách a zákona o matrikách, jménu a příjmení, která měla uvést znění těchto zákonů do souladu s Úmluvou a Chartou. V minulém volebním období k této novele vneslo zásadní připomínky Ministerstvo vnitra. Současný ministr vnitra v říjnu 2022 deklaroval jednoznačnou podporu zrušení podmínky sterilizace při úřední změně pohlaví. Ministerstvo spravedlnosti sice již v březnu 2023 na tiskové konferenci informovalo o tom, že plánuje zrušení povinných sterilizací pro úřední změnu pohlaví, avšak jím připravená novela zmíněných předpisů zatím v důsledku absence politické shody stále nebyla předložena do připomínkového řízení.

V lednu 2025 byl do legislativního procesu předložen [poslanecký návrh](#) nové úpravy, který podmiňuje úřední změnu pohlaví podstoupením alespoň roční hormonální léčby, předložením celkem čtyř lékařských potvrzení a jednomyslným souhlasem pětičlenné ministerské komise. Vláda k návrhu nepřijala stanovisko. Vzhledem ke lhůtám legislativního procesu se nyní už nejeví jako reálné, že by sněmovna stihla schválit tento návrh do konce stávajícího volebního období.

4. VNITROSTÁTNÍ A MEZINÁRODNÍ LITIGACE

Dne 30. května 2019 Nejvyšší správní soud rozsudkem sp. zn. 2 As 199/2018-37 zamítl kasační stížnost ve věci *X proti Ministerstvu vnitra*, když shledal, že současná česká právní úprava změny pohlaví není rozporná s ústavním pořádkem a dává dotčeným osobám přiměřené prostředky, jak změny pohlaví mohou dosáhnout. Rozsudek je k dispozici [zde](#). Věc se následně dostala před Ústavní soud. Plénum dne 9. listopadu 2021 nálezem sp. zn. Pl. ÚS 2/20 (vyhlášeným dne 31. března 2022) rozhodlo o zamítnutí návrhu stěžovatelky na zrušení § 29 odst. 1 občanského zákoníku, § 21 odst. 1 zákona o specifických zdravotních službách, a § 13 odst. 3 zákona o evidenci obyvatel a rodných čísel, ve slovech „u žen zvýšené o 50“, aniž by se však meritorně zabývalo podmínkou sterilizace pro účely úřední změny pohlaví. Nález je k dispozici [zde](#). V návaznosti na to dne 7. června 2022 příslušný senát ústavní stížnost stěžovatelky zamítl. Stěžovatelka posléze v této věci podala stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva. Tuto stížnost Soud komunikoval vládě v září 2023 jakožto věc [T. H. proti České republice](#). Řízení před Soudem v této věci stále probíhá.

V prosinci 2023 byl v rámci jiného řízení plénu Ústavního soudu znovu postoupen návrh na zrušení zákonných ustanovení upravujících podmínky úřední změny pohlaví. Příslušný senát Ústavního soudu v usnesení o postoupení věci uvedl, že nález Pl. ÚS 2/20 zde nepředstavuje překážku věci pravomocně rozhodnuté, neboť skutkové okolnosti daných dvou případů jsou odlišné: zatímco v prvním případě se jednalo o nebinární osobu, která se primárně domáhala právního uznání neutrálního pohlaví, v nynějším případě stížnost podala osoba usilující o zápis opačného pohlaví. Plénum Ústavního soudu v této věci dne 24. dubna 2024 **nálezem sp. zn. Pl. ÚS 52/23** (vyhlášeným dne 7. května 2024) zrušilo ustanovení § 29 odst. 1, větu první, občanského zákoníku, jakož i ustanovení § 21 odst. 1, větu první, zákona o specifických zdravotních službách, a to uplynutím dne 30. června 2025. Obě zmíněná ustanovení zakotvují podmínku „chirurgického zákroku při současném znemožnění reprodukční funkce“ pro účely úřední změny pohlaví. V odůvodnění nálezu Ústavní soud uvedl, že „dává zákonodárci dostatečný prostor více než jednoho roku, aby podmínky změny pohlaví v České republice upravit důstojným a ústavně souladným způsobem“. Nález je k dispozici [zde](#).

5. DALŠÍ VÝVOJ NA VNITROSTÁTNÍ ÚROVNI

Ve světle uvedeného se jeví jako pravděpodobné, že na konci června 2025 na základě nálezu Ústavního soudu pozbydou účinnosti výše citovaná zákonná ustanovení upravující změnu pohlaví, aniž by zákonodárce do té doby přijal novou právní úpravu. Na jednání svolaném k této situaci vládní zmocněnkyní pro lidská práva v listopadu 2024 za účasti KVZ, Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva vnitra dospěli zúčastnění ke shodě, že úřední změnu pohlaví je od 1. července 2025 potřeba dočasně upravit alespoň prostřednictvím **metodických pokynů** příslušných ministerstev, tj. Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva vnitra.

Východiskem této provizorní úpravy je to, že od 1. července 2025 bude **operativní** změna pohlaví upravena zákonem o specifických zdravotních službách a přístupná osobám, které o ni mají zájem, avšak nebude již nadále představovat podmínku úřední změny pohlaví. **Úřední** změna se bude řídit zbývajícím (nezrušeným) ustanovením § 29 odst. 1 občanského zákoníku, dle něhož se má za to, že „dnem změny pohlaví je den uvedený v **potvrzení vydaném poskytovatelem zdravotních služeb**“. Zároveň dle § 17a zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách i nadále platí, že dodatečný záznam o změně pohlaví se do knihy narození provede na základě potvrzení vydaného poskytovatelem zdravotních služeb. Obsah či povahu tohoto potvrzení však od 1. července 2025 nebude specifikovat žádný zákon ani jiný obecně závazný právní předpis. Na výše zmíněném jednání svolaném vládní zmocněnkyní zástupci všech zúčastněných subjektů vyslovili předběžný souhlas s tím, aby bylo dané potvrzení nově definováno jako potvrzení o stanovení diagnózy genderové dysforie.

V současné době (začátek května 2025) **Ministerstvo vnitra** zpracovalo návrh metodické informace k úřední změně pohlaví pro matriční úřady, která popisuje postup při dodatečném záznamu o změně pohlaví do matriky od 1. července 2025. Součástí této metodiky by však měla být i část, která dle Ministerstva vnitra spadá do věcné působnosti Ministerstva zdravotnictví – a to konkretizace toho,

co se bude od uvedeného data považovat za potvrzení o ukončení léčby pro účely změny pohlaví, na jehož základě budou matriční úřady provádět dodatečný záznam o změně pohlaví do matriční knihy, jakož i určení, kteří poskytovatelé zdravotních služeb budou oprávněni takové potvrzení vydávat. **Ministerstvo zdravotnictví** připravuje ve spolupráci s odbornými společnostmi metodický pokyn pro proces úřední změny pohlaví; aktuálně čeká na finální stanovisko příslušných odborníků.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

*Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky
před Evropským soudem pro lidská práva*

Kolegium expertů k výkonu rozsudků ESLP a provádění Úmluvy

Informace pro 12. zasedání

15. května 2025, 13:00 hodin

Rozsudky a rozhodnutí bez ústního projednání

Rozsudky Evropského soudu pro lidská práva

- a) *D. H. a ostatní proti České republice*
(diskriminace romských dětí v přístupu k základnímu vzdělávání)
- b) *Z a Y proti České republice*
(stíhání sexuálních trestných činů)
- c) *Spišák proti České republice*
(soudní přezkum vazby mladistvých)
- d) *B. Ú. proti České republice a Sládková proti České republice*
(vyšetřování GIBS špatného zacházení příslušníky policie)
- e) *Komissarov proti České republice*
(souběh extradiční vazby a azylového řízení)
- f) *Zadeh proti České republice*
(délka vazby)
- g) *Crites a Rabinovitz proti České republice*
(přístup k Ústavnímu soudu)
- h) *Dubská a Krejzová proti České republice*
(porody v domácím prostředí za pomoci porodní asistentky)
- i) *Direk Aslan proti Turecku a Istanburský protokol*
(zaznamenávání a hlášení známek špatného zacházení)

Rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva

- a) *Approach proti České republice*
(tělesné trestání dětí)
- b) *UWE proti České republice*
(rovnost žen a mužů v odměňování a rovné zastoupení žen v řídicích orgánech obchodních společností)
- c) *ERRC proti České republice*
(sběr etnických dat)

Rozhodnutí výborů OSN

B. J. a P. J. proti České republice (Výbor OSN pro práva dítěte)
(umístění dětí do ústavu, participační práva dětí, kolizní opatrovnictví)

ROZSUDKY EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

A. D. H. A OSTATNÍ

V rozsudku z listopadu 2007 velký senát Soudu konstatoval, že nadměrným zařazováním romských žáků do škol pro lehce mentálně postižené došlo k porušení práva stěžovatelů, 18 romských žáků, na rovný přístup ke vzdělání. Anotaci i překlad rozsudku naleznete [zde](#).

V lednu 2025 předložila Česká republika Výboru ministrů Rady Evropy **průběžnou zprávu o výkonu rozsudku**. V ní informuje (i) o postupu České republiky v implementaci Akčního plánu výkonu rozsudku předloženého Výboru ministrů v prosinci 2023, jakož i o (ii) postupu v analýze důvodů nízké účasti romských dětí na předškolním vzdělávání a plánovaných dalších krocích k posílení jejich předškolní docházky. Zpráva je dostupná v českém jazyce [zde](#).

Ucelená zpráva o postupu v přijímání všech opatření a představení plánovaného postupu v dalším období bude v souladu s [rozhodnutím](#) Výboru ministrů ze dne 14. března 2024 předložena na konci roku 2025.

V současnosti KVZ pokračuje v aktivní spolupráci s relevantními aktéry včetně Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva zdravotnictví **na přípravě akčního plánu k posílení předškolní docházky romských dětí**. Ten bude v průběhu roku 2025 předložen Výboru ministrů.

Bližší spolupráce na výkonu rozsudku byla rovněž zahájena s orgány Rady Evropy. V březnu 2025 proběhl v Praze mezinárodní odborný seminář zaměřený na inkluzivní vzdělávání romských dětí.

Další informace k výkonu rozsudku jsou dostupné [zde](#).

B. Z a Y

V rozsudku *Z proti České republice* z června 2024 dospěl Soud k závěru o porušení článků 3 a 8 Úmluvy v souvislosti s nedostatečnou reakcí státu na tvrzené sexuální zneužívání stěžovatelky římskokatolickým knězem. Rozsudek je k dispozici [zde](#). Kolegium se věcí na ústním jednání zabývalo dne [11. prosince 2024](#), přičemž dospělo ke shodě, že za účelem implementace rozsudku není potřeba změny právní úpravy a bude postačovat jeho promítnutí do aplikační praxe. Podrobné informace o stavu výkonu rozsudku jsou k dispozici [zde](#).

V prosinci 2024 vydal Soud rozsudek ve věci *Y proti České republice*, která je skutkově i právně velmi podobná věci Z a kde Soud rovněž shledal porušení článků 3 a 8 Úmluvy. Nad rámec závěrů uvedených v rozsudku Z zde Soud poukázal na to, že vnitrostátní orgány pochybily, když tvrzené jednání neposuzovaly komplexně, v celém jeho trvání, ale pouze ve světle pozdějších aktů, kdy stěžovatelka na projev své vůle už rezignovala. Rozsudek naleznete [zde](#). Také v této věci z konzultací s dotčenými orgány vyplynulo, že implementace rozsudku nevyžaduje změnu právní úpravy.

V březnu 2025 vydala KVZ novou [tematickou příručku k sexuálnímu násilí](#), která obsahuje komplexní přehled aktuální judikatury Soudu v této oblasti, včetně řady rozsudků z prvního čtvrtletí roku 2025. KVZ bude pokračovat v šíření povědomí o této judikatuře na seminářích Justiční akademie a dalších podobných akcích.

C. SPIŠÁK

V rozsudku z června 2024 Soud konstatoval, že delší interval automatického soudního přezkumu vazby mladistvých oproti dospělým postrádá objektivní a rozumné důvody, a porušuje proto zákaz diskriminace. Rozsudek je k dispozici [zde](#).

Kolegium se rozsudkem zabývalo na svém jednání dne 11. prosince 2024; zápis a podklady z jednání jsou dostupné [zde](#). Dne 19. března 2025 Česká republika předložila Výboru ministrů Rady Evropy akční plán výkonu rozsudku, který naleznete [zde](#).

O rozsudku byly dopisem předsedy Nejvyššího soudu informovány všechny krajské soudy. Byl též probírán na několika školeních pro soudce a státní zástupce. Komentář k rozsudku byl též publikován v elektronické sbírce Nejvyššího soudu „[Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi](#)“ č. 1/2025. Komentář zdůrazňuje, že současnou praxi vnitrostátních soudů je třeba změnit v souladu se závěry Soudu a že dřívější judikatura Nejvyššího soudu, která schvalovala šestiměsíční lhůtu přezkumu vazby, již nesmí být používána a odkazována.

Nezbytnou součástí výkonu rozsudku je novela příslušných zákonných ustanovení, která zakotví mechanismus automatického přezkumu vazby mladistvých, tak, aby mladiství nebyli v porovnání s dospělými diskriminováni. Dle informací legislativního odboru Ministerstva spravedlnosti by návrh nové právní úpravy mohl být předložen do připomínkového řízení v polovině července 2025. K vypořádání připomínek by pak došlo na počátku září 2025 a návrh by byl v říjnu 2025 předložen vládě. S ohledem na předmět a důvod novelizace lze očekávat, že nová vláda návrh převezme.

D. B. Ů. A SLÁDKOVÁ

V obou rozsudcích z roku 2022 Soud shledal porušení závazku provést účinné vyšetřování hájitelných tvrzení o špatném zacházení ze strany policistů. Rozsudky jsou k dispozici [zde](#) a [zde](#).

Dne 24. července 2024 vláda zaslala Výboru ministrů Rady Evropy společnou akční zprávu k výkonu rozsudků. Zpráva je dostupná [zde](#). Kolegium projednalo téma na jednáních dne [5. září 2023](#) a [6. května 2024](#). Podrobné informace k dosud přijatým opatřením k nápravě jsou dostupné [zde](#).

V únoru 2025 vláda od Výboru ministrů obdržela doplňující dotazy k výkonu obou rozsudků. Směřovaly především na úpravu identifikace hájitelného tvrzení o špatném zacházení, provádění nezávislého šetření GIBS, roli státních zástupců, zapojení a práva obětí špatného zacházení (zejména obdržet výsledek šetření GIBS, přezkum závěrů GIBS) a na vývoj judikatury Ústavního soudu k účinnému vyšetřování. Ve spolupráci s GIBS, Nejvyšším státním zastupitelstvím a Úřadem vnitřní kontroly Policejního prezidia kancelář vládního zmocněnce zpracovala a zaslala Výboru ministrů odpovědi. V současné době čekáme na posouzení zprávy ve světle doplnění.

V březnu 2025 KVZ zpracovala v návaznosti na závěry Kolegia analytický materiál s názvem „*Postih tzv. ponižujícího zacházení ze strany příslušníků bezpečnostních sborů v judikatuře trestních soudů.*“

E. KOMISSAROV

Soud v rozsudku z února 2022 shledal porušení práva na osobní svobodu, k němuž došlo z důvodu dlouhotrvající vydávací vazby v situaci, kdy paralelně probíhalo řízení o azylové žádosti stěžovatele. Rozsudek je k dispozici [zde](#).

Výkon rozsudku byl Kolegiem naposledy projednán dne [5. září 2023](#). Podrobné informace o stavu výkonu jsou k dispozici [zde](#).

V červenci 2024 zaslala Česká republika Výboru ministrů Rady Evropy revidovanou zprávu o výkonu rozsudku (dostupná v českém jazyce [zde](#) a anglickém jazyce [zde](#)). Revidovaná zpráva shrnuje přijatá opatření k nápravě na vnitrostátní úrovni. Nově je také doplněna o monitorovací tabulku, která uvádí přehled případů za období 1. ledna 2022–12. června 2024, kdy byly osoby drženy v extradiční vazbě při souběhu s azylovým řízením a sleduje její délku.

V únoru 2025 vláda od Výboru ministrů obdržela doplňující dotazy k výkonu rozsudku. Na vypracování odpovědi KVZ ve spolupráci s dotčenými orgány aktuálně pracuje.

Další informace k výkonu rozsudku jsou dostupné [zde](#).

F. ZADEH

Soud v rozsudku z června 2024 shledal porušení práva stěžovatele na přiměřenou délku vazby. Rozsudek je k dispozici [zde](#). Kolegium obdrželo informace o opatřeních přijatých k výkonu rozsudku při jednání v prosinci 2024. Podklady jsou k dispozici [zde](#).

Dne 19. prosince 2024 vláda předložila Výboru ministrů Rady Evropy zprávu o výkonu rozsudku s přehledem opatření přijatých v návaznosti na rozsudek Soudu. Zpráva je dostupná [zde](#). Dne 30. dubna 2025 Výbor ministrů vydal rezoluci, v níž ve světle přijatých opatření shledal, že vláda dostala svým povinností, a že tudíž považuje svou dohledovou úlohu za splněnou. Dohled nad výkonem předmětného rozsudku proto formálně uzavřel. Rezoluce je k dispozici [zde](#).

G. CRITES A RABINOVITZ

Soud v rozsudku z června 2024 shledal porušení práva stěžovatelů na přístup k Ústavnímu soudu. Rozsudek je k dispozici [zde](#).

Dne 19. prosince 2024 vláda zaslala Výboru ministrů Rady Evropy zprávu o výkonu rozsudku. Je k dispozici [zde](#). Výbor ministrů pro závěrečné posouzení čeká na výsledek řízení o obnově řízení před Ústavním soudem. Stěžovatelé návrh podali dne 20. prosince 2024. Řízení je vedeno pod sp. zn. Pl. ÚS 39/24.

H. DUBSKÁ A KREJZOVÁ

Soud v rozsudku z listopadu 2016 shledal, že neumožnění domácích porodů s pomocí porodní asistentky neporušuje článek 8 Úmluvy. České orgány však vyzval k tomu, aby průběžně přezkoumávaly příslušnou právní úpravu tak, aby zohledňovala lékařský a vědecký vývoj při plném respektování práv žen v oblasti reprodukčního zdraví, a to zejména zajištěním adekvátních podmínek jak pro pacientky, tak pro zdravotnické pracovníky v porodnicích po celé zemi. Rozsudek je k dispozici [zde](#).

K naplnění tohoto poselství by měl přispět [návrh Strategie rozvoje respektující péče o matku a dítě v těhotenství, při porodu a v šestinedělí](#), který připravila Pracovní skupina k porodnictví ve spolupráci s Úřadem vlády. Jde o první ucelený strategický dokument v této oblasti a jeho hlavním cílem je nastavit základní rámec a opatření pro zajištění bezpečné, kvalitní a respektující zdravotní péče v těhotenství, při porodu a v šestinedělí. Reaguje na identifikované nedostatky současného systému, ve snaze zajistit dostupnost péče v souladu s doporučeními WHO a lidskoprávními závazky státu, posílit návaznost služeb a respekt k individuálním potřebám žen a jejich rodin, a tím přispět k pozitivní zkušenosti žen s mateřstvím. Po zapracování připomínek jej Rada vlády pro rovnost žen a mužů [schválila](#) a Ministerstvo zdravotnictví rozeslalo do vnitřního připomínkového řízení. Aktuálně probíhá vypořádání připomínek. Z dosavadního vývoje vypořádání připomínek se jeví, že kompromis, ke kterému Ministerstvo zdravotnictví směřuje, by se v několika klíčových bodech – zejména těch souvisejících s autonomií porodních asistentek – mohl odchýlit od doporučení Pracovní skupiny k porodnictví. Informace o průběhu a výsledcích vypořádacích schůzek budou jedním z bodů programu nejbližšího jednání této pracovní skupiny.

V návaznosti na [náleze Ústavního soudu](#) jednalo Ministerstvo zdravotnictví s příslušnými odborníky o možnostech legislativní úpravy porodů ve vlastním sociálním prostředí. Ústavní soud totiž v uvedeném nálezu státní orgány vyzval, aby nepřehlížely problémy, které současná právní úprava v oblasti domácích porodů přináší a aby do budoucna reflektovaly vývoj v oblasti porodnictví a v oblasti reprodukčních práv. Dospěl také k závěru, že doprovázení ženy při fyziologickém porodu, plánovaném v jejím vlastním sociálním prostředí, nelze považovat za zdravotní službu. Tento výkon proto může porodní asistentka poskytovat bez rizika sankce podle zákona o zdravotních službách.

Na půdě Ministerstva zdravotnictví proběhl Kulatý stůl k diskuzi o významu a dopadech porodního plánu a dalších otázkách mezi rozhodováním rodičky a povinnostmi poskytovatelů zdravotních služeb.

Účastníci diskutovali význam porodních plánů, jejich vliv na komunikaci mezi ženami a zdravotníky, otázky informovaných souhlasů a negativních reverzů a příklady dobré praxe v oblasti osvěty a respektování autonomie žen. Cílem bylo zformulovat doporučení pro další postup v této oblasti. Výstupy z jednání budou dále využity při tvorbě metodických materiálů a úpravě informačních zdrojů.

Práce na přípravě koncepce oboru porodní asistence *Ministerstvo zdravotnictví* v současné době odložilo, jelikož zástupci subjektů, které se na přípravě podílely, souhlasili s tím, aby byl nejprve vytvořen koncepční materiál Národního institutu kvality a excelence zdravotnictví „*Metodika organizace komplexní péče o těhotnou a rodící ženu v České republice*“ ve formě operativního doporučení, popř. doporučeného postupu, ve kterém bude uvedeno, jak by mělo probíhat těhotenství a porod a zásady péče o těhotné a rodící ženy.

Pracovní skupina k porodnictví se také [usnesla](#) na potřebě revize článku Národního zdravotnického informačního portálu „[Práva a povinnosti žen v souvislosti s těhotenstvím, porodem a šestinedělím](#)“. Dospěla k závěru, že článek obsahuje zavádějící formulace v rozporu s platnou právní úpravou informovaného souhlasu a doporučila Ministerstvu zdravotnictví a správci portálu, aby obsah článku neprodleně uvedli do souladu s Listinou základních práv a svobod a zákonem o zdravotních službách. Zároveň doporučila, aby budoucí úpravy tohoto a dalších článků na portálu byly konzultovány se zástupkyněmi příjemkyň péče a s Pracovní skupinou k porodnictví.

I. DILEK ASLAN PROTI TURECKU

Rozsudek [Dilek Aslan proti Turecku](#) se týká zaznamenávání známek možného špatného zacházení s osobami zbavenými svobody v lékařských zprávách a předávání těchto informací orgánům činným v trestním řízení. Kolegium se tématem naposledy na ústním jednání zabývalo na jednání dne [13. května 2021](#).

Dne 20. září 2024 vláda předložila sněmovně návrh novely zákona o zdravotních službách (sněmovní tisk č. 798, dostupný [zde](#)). Návrh mimo jiné stanoví, že za porušení povinnosti mlčenlivosti poskytovatelem zdravotních služeb se nepovažuje oznámení údajů nebo jiných skutečností, které vypovídají o tom, že pacient, který je osobou omezenou na svobodě, mohl být podroben špatnému zacházení, státnímu zástupci nebo jinému příslušnému státnímu orgánu. V dubnu 2025 návrh prošel obecnou a podrobnou rozpravou v rámci druhého čtení ve sněmovně.

Téma zůstává v agendě Kolegia i s ohledem na zprávu z návštěvy Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) z března 2025 a v ní uvedené závěry k zaznamenávání zranění (viz zejména body 163–164). Zpráva CPT je k dispozici [zde](#). V současnosti vláda připravuje vyjádření ke zprávě.

ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO VÝBORU PRO SOCIÁLNÍ PRÁVA

A. APPROACH

Evropský výbor pro sociální práva v rozhodnutí z ledna 2015 shledal, že Česká republika porušuje článek 17 Evropské sociální charty, jelikož ve svém právním řádu nezakotvuje zákaz tělesných trestů dětí. Rozhodnutí je k dispozici [zde](#).

Kolegium se výkonem rozhodnutí zabývalo naposledy na jednání dne [5. září 2023](#). Podrobné informace o stavu výkonu rozhodnutí jsou k dispozici [zde](#).

Dne 4. dubna 2024 Ministerstvo spravedlnosti odeslalo do vlády novelu občanského zákoníku, ve které se zakotvuje nepřijatelnost tělesného trestání dětí. Novela je projednávána jako [sněmovní tisk 728](#). Návrh zákona prošel podrobnou rozpravou ve 2. čtení Poslanecké sněmovny dne 19. listopadu 2024, následně ho projednaly příslušné výbory, a v současné době se čeká na jeho projednání ve 3. čtení.

B. UWE

Evropský výbor pro sociální práva v rozhodnutí z prosince 2019 shledal, že v rozporu s Chartou a její Dodatkovým protokolem není v českém právním řádu zajištěna transparentnost odměňování, nebylo dosaženo dostatečného měřitelného pokroku v podpoře rovných příležitostí žen a mužů v oblasti rovného odměňování a při zajištění vyváženého zastoupení žen v rozhodovacích orgánech soukromých společností. Rozhodnutí je k dispozici [zde](#).

Kolegium se věcí na ústním jednání zabývalo naposledy dne [6. května 2024](#). Podrobné informace o stavu výkonu rozhodnutí jsou k dispozici [zde](#).

i) Transparentnost odměňování, možnost srovnávat pracovní místa a dosažení dostatečného měřitelného pokroku v podpoře rovných příležitostí v oblasti odměňování

Výše gender pay gap se za rok 2023 vrátila na úroveň podobnou té před pandemií covid-19, konkrétně 17,5 %. Nerovné odměňování je tedy v České republice přetrvávajícím problémem.

Ministerstvo práce a sociálních věcí spolupracuje s Úřadem vlády na přípravě transpozice [směrnice o transparentnosti odměňování](#). Na počátku roku 2025 řešili jejich zástupci opětovně otázku, do kterého předpisu bude vhodné směrnici promítnout. Nakonec se vedení obou úřadů dohodlo na jejím promítnutí zejména do antidiskriminačního zákona. Tento předpis je v gesci Úřadu vlády, gestorem transpozice směrnice však zůstává i nadále MPSV, které se stalo gestorem po jejím schválení v květnu 2023. Důvodem pro transpozici směrnice do antidiskriminačního zákona je zejména širší pojetí konceptu odměny ve směrnici oproti jejímu pojetí v zákoníku práce, které by při aplikaci zákona mohlo působit výkladové problémy.

Úřad vlády ve spolupráci s MPSV aktuálně připravuje věcné teze návrhu novely zákona, které by měly být v květnu 2025 rozeslány ke konzultacím dotčeným orgánům. Poslední jednání pracovní skupiny k transpozici směrnice vedené Úřadem vlády proběhlo v srpnu 2024, další již není plánováno. Zapojení dotčených orgánů by mělo probíhat v případě potřeby písemně.

Důležitým nástrojem pro transpozici směrnice bude zákon o jednotném hlášení zaměstnavatele, který zjednoduší administrativu společností a dalších zaměstnavatelů v jejich pravidelné informační povinnosti vůči orgánům státu. Prostřednictvím jednotného hlášení bude stát sbírat i informace o rozdílech v odměňování ve vybraných společnostech vyžadované dle směrnice. Návrh zákona o jednotném hlášení zaměstnavatele byl vládou předložen Poslanecké sněmovně dne 11. března 2025 a je v tuto chvíli projednáván ve druhém čtení jakožto [sněmovní tisk č. 925](#). Aktuálně je diskutován odklad účinnosti tohoto zákona na 1. dubna 2026 nebo ještě pozdější termín. S ohledem na to, že společnosti se 150 a více zaměstnanci ovšem budou povinny předávat informace o mzdách svých zaměstnanců již za celý rok 2026, je žádoucí, aby jednotné hlášení zaměstnavatele započalo v původně plánovaném termínu 1. ledna 2026.

S ohledem na to, že lhůta pro transpozici směrnice uplyne dne 7. června 2026 a na počátku května 2025 nejsou dosud zpracovány ani věcné teze zákona, lze mít důvodné obavy, zda bude směrnice transponována řádně a včas.

Pozitivně lze nyní v oblasti transparentnosti odměňování hodnotit alespoň zakotvení jednoho dílčího opatření. Na základě doporučení odborné veřejnosti i opakovaných apelů vládního zmocněnce byl pozměňovacím návrhem poslankyně Marie Jílkové do [zákona č. 120/2025 Sb.](#), kterým se mění zákoník práce (novela známá jako tzv. *flexinovela zákoníku práce*), začleněn § 346a zakotvující zákaz doložek mlčenlivosti o výši příjmu. Toto ustanovení bude účinné od 1. června 2025.

ii) Zajištění vyváženého zastoupení žen v rozhodovacích orgánech soukromých společností

Vláda v červnu 2024 schválila [novelu zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu](#), která má do českého právního řádu transponovat [směrnici o genderové vyváženosti](#).

Projednávání tohoto vládního návrhu zákona, kterým se mění zákon o podnikání na kapitálovém trhu a další související zákony v souvislosti s podporou vyváženého zastoupení žen a mužů ve vedoucích orgánech některých emitentů ([sněmovní tisk 731](#)) bylo bohužel během třetího čtení v Poslanecké sněmovně dne 22. ledna 2025 [usnesením č. 1255](#) přerušeno.

Jelikož dne 28. prosince 2024 marně uplynula lhůta pro transpozici směrnice, zahájila Evropská komise dne 31. ledna 2025 proti České republice řízení o porušení unijního práva (tzv. infringement). Vzhledem k tomu že Česká republika v uvedené lhůtě neoznámila Komisi vnitrostátní předpisy představující transpozici dotčeného předpisu EU, bylo zahájeno tzv. nenotifikační řízení. České republice v tuto chvíli hrozí dle informací Ministerstva zahraničních věcí za neprovedení transpozice této směrnice pokuta přibližně ve výši 41 mil. Kč.

Ačkoli stávající minimalistická transpozice směrnice o genderové vyváženosti nepovede k implementaci rozhodnutí *UWE proti České republice*, je politováníhodné, že Poslanecká sněmovna přerušila projednávání této směrnice, která může přispět k vyššímu zastoupení žen v rozhodovacích orgánech alespoň formou měkkých dílčích opatření.

Není třeba dodávat, že České republice vyplývá z unijního práva povinnost směrnicí transponovat. Přerušování projednávání příslušného návrhu zákona tak splnění této povinnosti toliko odsouvá na později a velmi pravděpodobně bude mít za následek, že Soudní dvůr EU uloží České republice úhradu výše zmíněné pokuty.

C. ERRC

Evropský výbor pro sociální práva v rozhodnutí shledal, že skutečnost, že Česká republika ne-realizuje sběr etnických údajů o dětech nacházejících se v institucionální péči státu, je v rozporu s články 16 a 17 Charty ve spojení se zákazem diskriminace. Rozhodnutí je k dispozici [zde](#).

Kolegium se věcí na ústním jednání zabývalo naposledy dne [6. května 2024](#). Podrobné informace o stavu výkonu rozhodnutí jsou k dispozici [zde](#).

Dne 4. prosince 2024 se konalo jednání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, na němž rada přijala [usnesení](#), kde mj. zdůraznila, že sběr etnických dat je důležitým nástrojem pro monitorování a hodnocení nerovností mezi romskou a obecnou populací, formulaci politik a boj proti diskriminaci. V usnesení rada rovněž přivítala spolupráci vládní zmocněnkyně pro záležitosti romské menšiny, Úřadu vlády ČR, Ministerstva spravedlnosti, Kanceláře veřejného ochránce práv, Úřadu pro ochranu osobních údajů, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva pro místní rozvoj na vypracování společné metodické informace ke sběru etnických dat.

V návaznosti na toto usnesení a po dohodě s ostatními výše zmíněnými orgány **KVZ aktuálně dokončuje první návrh zastřešující metodické informace**, jejímž účelem je stanovit **základní zásady sběru etnických dat v České republice**. Tyto zásady budou společné pro všechny veřejné orgány a na jejich základě si pak jednotlivé orgány stanoví podrobnější postupy, přizpůsobené svým individuálním potřebám a kontextu. Návrh bude na přelomu května a června 2025 rozeslán k připomínkám všem subjektům uvedeným ve výše zmíněném usnesení Rady vlády pro záležitosti romské menšiny.

Ohledně sběru etnických dat **v domovech pro osoby se zdravotním postižením**, který představuje jednu z podob výkonu nadepsaného rozhodnutí EVSP, z nedávných konzultací mezi KVZ a MPSV vyplynulo následující:

- sběr bude řídit odbor koncepce sociálních služeb a sociální práce MPSV (oddělení koncepce sociální práce, sociálního bydlení a řešení bezdomovectví);
- v dalším kroku bude tato data verifikovat buď oddělení sociálních služeb a plánování téhož odboru nebo oddělení sociální integrace (odbor rodinné politiky, ochrany dětí a sociálního začleňování);

- na verifikaci se bude podílet i KVOP, a to zejména tím, že bude příslušným zaměstnancům MPSV poskytovat školení ke sběru etnických dat.

ROZHODNUTÍ VÝBORU OSN PRO PRÁVA DÍTĚTE

B. J. A P. J.

Výbor OSN pro práva dětí v rozhodnutí shledal, že umístěním oznamovatelů do ústavní péče a jejich nevyslechnutím během soudního řízení došlo k porušení několika ustanovení Úmluvy o právech dítěte. Rozhodnutí je k dispozici [zde](#).

Kolegium se věcí na ústním jednání naposledy zabývalo dne [5. září 2023](#). Další informace o stavu výkonu rozhodnutí jsou k dispozici [zde](#).

Nedílnou součástí implementace rozhodnutí je změna systému kolizního opatrovnictví v novém zákoně o ochraně dětí a podpoře rodin, který připravuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Podrobnosti k návrhu zákona jsou k dispozici [zde](#).